

All Stars CATch

walk of life

Author(s)

Houwerzijl, Martijn

Publication date

2006

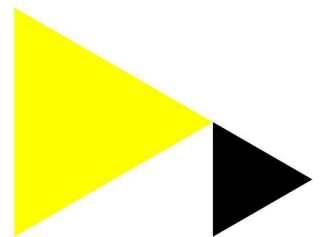
Document Version

Final published version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Houwerzijl, M. (2006). *All Stars CATch: walk of life*.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library: <https://www.amsterdamuas.com/library/contact>, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

All Stars & Catch *Walk of Life*

COLOFON

All Stars CATch; Walk of life is een beschrijving van het All Stars CATch traject dat door Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam (SJA) is uitgevoerd in opdracht van Click F1 en is geschreven met toestemming van Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling Amsterdam.

De beschrijving van de CATchmethode (H1) is gebaseerd op fragmenten uit: “Hart voor jongeren”, een publicatie over de unieke CATch-methode en hoe deze in de praktijk werkt.

De beschrijving van het specifieke All Stars traject, de rol van SJA en de visie over hoe All Stars zich verhoudt t.o.v. CATch is gerealiseerd door Youth Spot, een samenwerkingsverband tussen de SJA en de Hogeschool van Amsterdam. Deze publicatie is mede financieel tot stand gekomen door het fonds Steunfonds Buurt en Jongerenwerk Amsterdam.

Tekst: Martijn Houwerzijl m.m.v. Irwin Wist en Iris van den Burg

Redactie (SJA): Alida Landbrug, Harvey Hoogvliets, Antoinette Bos (projectleiding)

Eindredactie (SJA, HvA, Click F1): Alida Landbrug, Antoinette Bos, Pieter van Vliet (HvA)

Fotografie: Martijn Houwerzijl, Dorothy Robles

Vormgeving: Jeroen Kroes (www.joen2000.nl)

Drukwerk: Hub. Tonnaer B.V.

INFORMATIE

Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam

Nieuwezijds Voorburgwal 323-325

1012 RM Amsterdam

Telefoon: 020-3059700

e-mail: info@sjadam.nl

web: www.sjadam.nl en www.catchhh.nl

Kosten: 12 euro (exclusief DVD) / 22 euro (inclusief DVD).

U kunt deze uitgave bestellen door overmaking van 12 euro (exclusief DVD) op bankrekening: 57.16.72.779 t.n.v. Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam, o.v.v. “All Stars CATch uitgave” en uw naam, adres en woonplaats, of via s.swart@hva.nl.

Overname van informatie uit deze brochure is toegestaan onder voorwaarde van bronvermelding

Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam en de Hogeschool van Amsterdam.

2006

ISBN 90-810743-3-4

VOORWOORD

Je kwam binnen als een wervelwind en keek iedereen boos, argwanend en wantrouwend aan, terwijl je mij vroeg:

“Waarom staar je me zo aan? Waarom kijk je zo naar me? Doe je dat omdat jij hier de leiding hebt? Ik ben niet gekomen om te blijven hoor. Ik zag een optreden op mijn school van een paar jongeren die niets zinnigs te doen hadden en ik dacht: Ik zal eens even gaan kijken wat ze doen bij All Stars CATch. All Stars CATch, daar had ik nog nooit wat van gehoord. Maar tja, misschien is het wel wat als je toch niets te doen hebt. Je weet maar nooit, weet je?”

Ik lachte je toe, stak mijn hand naar je uit en heette je welkom. “Hier is iedereen een leider, zei ik. Iedereen heeft zijn eigen talenten die je hier kunt ontwikkelen om een leider te worden, als je dat zelf wil.” Je antwoordde: “Ik ben niet gekomen om te blijven hoor. Ik weet niet wat u denkt.”

Naarmate de weken maanden werden bleef je komen en zag ik je groeien. Je ging gesprekken aan met jongeren en je eigen leeftijdsgenoten. Je vertelde over je foute keuzes voordat je bij All Stars CATch kwam en over je verandering tijdens All Stars CATch. Je zei: “Weet je als je niets te doen hebt doe je stomme dingen, neem je verkeerde beslissingen omdat niemand in je gelooft. De school niet. Je omgeving niet. Jij zelf ook niet. Iedereen ziet je als een loser. Je bent zwart, komt uit een bijstandsgezin -de politiek zegt uit een verloederde buurt- dus wat doe je? Je wordt agressief. Iedereen is je vijand. Je vertrouwt niemand meer weet je? Maar hier bij All Stars CATch kun je, je eigen waarde terugvinden. Geloof in jezelf en de maatschappij. De mensen hier, de leiding, zijn dope. Ze geloven in je en zien je als de winnaar van je eigen leven. Als je maar zelf wil weet je. Ik ben hier in 2004 gekomen. Nu is het 2006 en ik kom nog steeds om een voorbeeld te zijn voor de jongeren die pas beginnen. Ik werk vrijwillig in een van de stichtingen die SJA ondersteunt. En ik volg weer een opleiding. Het is soms moeilijk om het vol te houden, maar de leiding blijft me steunen. Bij All Stars CATch ben je geen loser. Je bent een mens met gelijke kansen.”

*A.R. Landbrug
Case manager All Stars CATch*

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord.....4

Inhoudsopgave.....6

Introductie8

Inleiding.....10

1 CATCH: CULTUUREDUCATIE ALS TOEKOMSTPERSPECTIEF 12

2 ALL STARS METHODIEK..... 17

2.1 Wat is All Stars.....17

2.2 All Stars CATch.....19

 All Stars vs All Stars CATch24

 CATch vs All Stars CATch.....25

2.3 Walks26

 Walk 0-126

 Walk 227

 Walk 3.....31

 Walk 4.....31

2.4 Dagelijkse praktijk: eisen en regels33

2.5 Organisatie36

2.6 Locatie37

2.7 Begeleiding.....38

 1. De coach.....38

 Interview Xaviera San a Jong, assistent-coach.....40

 2. De case manager42

 3. De workshopbegeleider43

 4. De regisseur43

 Interview Ray Blinker, regisseur45

2.8 All Stars CATch Points.....46

2.9 All Stars CATch groep 200647

3 THEORIE, TRENDS & ONTWIKKELINGEN..... 50

3.1 Systeemtheorie50

3.2 Cultuureducatie51

3.3 Bonding en bridging.....56

3.4 Overzicht methoden mix.....59

4 KIJK OP DE PRAKTIJK: INTERVIEW DOROTHY ROBLES, ADJUNCT DIRECTEUR SJA 60

Nawoord, Marcel Spierts: “mores leren met cultuur”64

Literatuurlijst.....69

BIJLAGEN 72

1 In de media.....72

2 Facts & figures.....73

3 Competentieprofiel jongerenwerker SJA74

4 Werkwijzer All Stars professionals.....76

INTRODUCTIE

KWAAIE BOYS

Russell¹ is 18 jaar. Twee jaar geleden verruilde hij de straat voor het podium. Nu doet hij het vervolgtraject bij All Stars CATch.

“Ik ben niet van school gegaan vanwege dat chillen op straat. De vervolgopleiding die ik wilde gaan doen kostte gewoon teveel geld. Als je niets hebt te doen ga je met een paar vrienden staan chillen, een beetje bijpraten. Ze draaien een djonko², ze doen hun ding. Toen ik 16 was ging ik alleen om met grote boys van 18, 20 jaar, soms zelfs 25 jaar; dan pas voelde je je tof. Kwaaië boys... kwááie boys! Ze wiepen³ je gewoon in elkaar om een kleine moni⁴.”

1. De naam ‘Russell’ is een pseudoniem

2. Joint

3. Slaan

4. Een paar centen

KWAAIE DINGEN

“Ikzelf deed vroeger ook allerlei kwaaië dingen. Waar je aan moet denken? Alles, echt alles. Als iemand je irriteert pak je hem gewoon wreed terug. Je vernielt z’n deur, of z’n brievenbus, z’n raam, je maakt z’n fiets krom of steekt z’n banden lek. Als je boos was op een docent, gewoon over een computer plassen, zulke dingen. Diefstal zat er voor mij niet in, maar verder wel allemaal kwaaië dingen. Mensen die je niet mag, gewoon pijnigen. Dat soort dingen.”

WILSKRACHT

“Bij All Stars CATch heb ik geleerd om me met mezelf bezig te houden in plaats van met anderen. Wilskracht te tonen. De mensen van CATch ondersteunen en pushen je. Ze willen weten waar je bent, waar je mee bezig bent en waarom dingen zo lang duren. Ze willen resultaten zien. Thuis kreeg je die aandacht niet, niemand die je vraagt waar je uithangt, waar je mee bezig bent. Met de goede mensen om je heen ga je automatisch naar jezelf kijken, iets aan jezelf doen.”

“Hoe ik dat heb gedaan? Bepaalde mensen heb ik verlaten, heel veel telefoonnummers heb ik gewist uit m’n telefoon. Het heeft heel lang geduurd, zeker een jaar of zo; toen heb ik een opleiding gevonden. Ik had echt niet gedacht dat ik het zo ver zou schoppen, dat het zo goed kon gaan. Je moet gewoon willen.”

“Wat dat besef teweeg heeft gebracht? Sowieso mijn leeftijd: je wordt 18. Je ziet dat bepaalde dingen je niet vooruit brengen. Het levert je hooguit een klein bedragje op, verder heb je er niets aan, het is maar voor even.”

VERANDERING

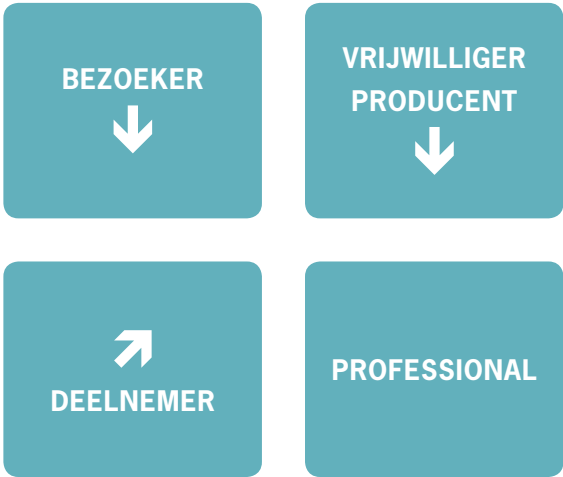
“Ik ben aan mijzelf gaan werken, heb heel lang nagedacht over wat ik wilde. Ik ben gestopt met al die kwaaië dingen. Nu heb ik me gesetteld, precies ja: huisje-boompje-beestje. Ik heb gezorgd voor een opleiding, voor werk, een vriendin. En dat ik er netjes bijloop, want ik liep er in die tijd als een schoft bij. Waarom? Je wilt stoer doen toch. Als mensen op je neerkijken, wil je laten zien: mij krijg je niet onder je schoen. Maar het is niet nodig om jezelf te bewijzen. Ik kan mezelf niet gentle voordoen, terwijl ik geen opleiding heb en geen werk.”

“Zonder All Stars CATch was ik nog steeds gewoon op de hoek van de straat, kwaaië dingen uithalen. Ik was totaal niet vooruitstrevend, helemaal niet. In deze groep voel ik mij echt lekker. Nu ben ik het ook die hen moet pushen. Af en toe ga je kijken hoe het met bepaalde mensen gaat, dan zeg ik tegen ze: ‘Je moet echt iets gaan doen aan jezelf.’”

INLEIDING

Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam (SJA) is gespecialiseerd in de vrijetijdsbesteding voor jongeren tussen de 15 en 25 jaar. SJA heeft verschillende ‘spots’ door de stad heen verspreid. Bij SJA draait het om ‘Doen en Meedoen’, wat SJA doet, daar kunnen jongeren aan mee doen. Maar het geldt ook andersom: als een jongere iets wil doen, doet SJA mee. Goede plannen zijn altijd welkom. Met elkaar zoeken SJA en jongeren naar manieren, geld en middelen om dat wat Amsterdamse jongeren graag in hun vrije tijd willen doen, om te zetten in actie. Inmiddels is SJA uitgegroeid tot de grootste jongerenorganisatie van Amsterdam. SJA bundelt de krachten van etnische diversiteit binnen de organisatie door onderlinge samenwerking en een sterke, centrale bedrijfsvoering (www.sjadam.nl).

De doorgroei van de bezoeker of deelnemer naar vrijwilliger of toekomstig (mede-) producent van nieuwe jongerenwerkactiviteiten, trajecten en projecten staat centraal in het beleid van SJA.

Onder bezoeker verstaat SJA iemand die eenmalig een dienst afneemt van SJA. Een deelnemer schrijft zich in en neemt een serie (cursus, training) diensten af. Een vrijwilliger draagt mede verantwoordelijkheid voor diensten en heeft een contractuele relatie (vrijwilligerscontract) met SJA. De professional wordt betaald in dienstverband of los contract (Werkplan SJA 2006).

EXPERTISECENTRUM SJA

In 2003/2004 nam SJA het initiatief om in samenwerking met Primo NH de kwaliteitskringen van leidinggevend en ervaren jongerenwerkers in Amsterdam uit te voeren. Het SJA heeft een kerntaak in de methodiekontwikkeling en wil succesvolle innovatieve methodieken vastleggen en overdraagbaar maken ten behoeve van andere organisaties in het Amsterdamse jongerenwerk.

PRAKTIJK IN ZICHT

Verschillende kwaliteitskringen gaven een gemis aan actueel standaardmateriaal en recente werkmethoden aan. Ook het Landelijk Project Jongerenwerk Innovatie en Kwaliteit (LOJIK) constateerde het ontbreken van de koppeling tussen theorie en praktijk en informatie waar jongerenwerkers - uitvoerend niveau (HBO)- direct mee aan de slag konden.

NIEUWE PRAKTIJKKREEKS

Een volledig nieuwe (meerjarige) praktijkreeks geeft hier een verfrissende impuls aan. In het voorjaar van 2006 geeft Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam in samenwerking met de Hogeschool van Amsterdam de volgende praktijkboekjes uit: *All Stars*, *Brotherhood* en *All Stars CATch*.

Voor u ligt de uitgave *All Stars CATch*.

1 CATCH: CULTUUREDUCATIE ALS TOEKOMSTPERSPECTIEF

“Culturele instellingen, onderwijsinstituten en anderen die zich met jongeren bezighouden zijn in principe allemaal eilandjes. CATch verbindt ze met elkaar.”

Barbara Devilee, medewerker Cybersoek, één van de culturele partijen waar CATch mee samenwerkt

HET CATCH PROJECT

CATch is één van de projecten uit het programma Bijzondere Trajecten Risicjongeren dat wordt gefinancierd door DMO (Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling) van de gemeente Amsterdam. CATch is in 2003 opgezet en is in korte tijd uitgegroeid tot één van de grootste cultuureducatieprojecten voor risicjongeren op stedelijke schaal. Een project dat de binding van jongeren met school en arbeid versterkt door middel van actief leren en competentie-ontwikkeling vanuit culturele disciplines. Het programma Bijzondere Trajecten Risicjongeren is gericht op jongeren van 15 tot 23 jaar die dreigen school te verlaten of al zonder diploma de school hebben verlaten. Met BTR wil Amsterdam in 2006 en 2007 jaarlijks in totaal 2860 jongeren een traject aanbieden. Andere trajecten uit het programma BTR zijn o.a: Goal, Edutainment, Sport-it, Vangnet Risicjongeren en En Nu iets Positiefs!”. CATch is opgezet voor jongeren tussen de 15 en 23 jaar die niet of gedeeltelijk leerplichtig zijn. Ze bezitten geen startkwalificatie en dreigen de binding met opleiding of werken te verliezen of hebben deze reeds verloren. Meer dan 300 jongeren uit Amsterdam nemen vanaf 2003 jaarlijks deel aan het CATch project. De specifieke methode van de *strategische driehoek* en de *alternatieve leefstijlen* maakt CATch uniek.

DE METHODE

Strategische driehoek

Het unieke van de CATch methodiek is de zogenaamde strategische driehoek waarbij drie partijen samenwerken: de jongeren, een culturele instelling en een instroompartij. Instroompartijen zijn alle partijen op het gebied van onderwijs, welzijn, werk, en zorg die jongeren leveren en begeleiden. De organisatie Click F1 ondersteunt het CATchteam bij de intensieve samenwerking tussen deze drie partijen waarbij de verschillende expertises worden samengebracht.

Samenwerken

Bij CATch wordt vanuit verschillende sectoren samengewerkt. In de publicatie “Hart voor jongeren” is te lezen dat uit de ervaring van de betrokken partijen blijkt dat CATch “...een bruikbare methode is die een aanzienlijk aantal meerwaarden heeft ten opzicht van het reguliere aanbod.” Onder andere wordt genoemd dat kennis en ervaring van de partijen wordt gedeeld en zo mogelijk ingepast, er wordt een grotere doelgroep bereikt en gedragsveranderingen worden door de diverse partijen gesignaleerd.

Alternatieve leerstijlen

Een ander aspect van de CATchmethode is het gebruik van alternatieve leerstijlen en het Persoonlijk Ontwikkel Plan (POP). Bij de alternatieve leerstijlen wordt geleerd in de context, binnen het traject zelf en er wordt door de verschillende partijen competentiegericht en vraag gestuurd gewerkt. Eén van de meerwaardes van de alternatieve leerstijlen is dat de jongeren zelf als uitgangspunt worden genomen. Hierdoor is er ruimte om in te gaan op de actuele situatie en de vraag van de jongeren. Bij het werken met het Persoonlijk Ontwikkel Plan (POP) is er aandacht voor de persoonlijke competenties van de jongere en de ontwikkeling ervan door ondermeer het aanleren van een bruikbare houding en het omgaan met feedback. Bovendien zien diverse partijen het POP als “...een goed instrument om informatie en kennis uit te wisselen tussen de instroompartijen en de culturele instellingen. Het geeft het een helder beeld van het proces...” (Uit: Hart voor jongeren).

FASES

Binnen CATch wordt gewerkt in vier fases die WALKS worden genoemd.

	Walk 0 en 1	Walk 2	Walk 3	Walk 4
Fase:	Kennismaking en oriënteren	Oefenen en verdiepen	Productie	Stabiliseren en vervolgen
Duur:	Kennismaking & 4/5 lessen	10/15 bijeenkomsten	Afhankelijk van gewenste resultaat	Een jaar
Doel:	Oriëntatie	Bevorderen competenties	Keuze voor kunst naast werk of school	Individueel

- **Walk 0 (1 bijeenkomst):** Presentatie van de culturele instelling waarbij de jongeren een beeld krijgen van de verschillende projecten.
- **Walk 1 (4 à 6 bijeenkomsten):** Oriëntatie. De jongeren beslissen of dit is wat ze willen.
- **Walk 2 (12 à 14 bijeenkomsten):** Vaardigheden ontwikkelen. Deze fase wordt afgesloten met een eind-presentatie voor besloten publiek.
- **Walk 3 (16 à 18 bijeenkomsten):** Productie. Zoals op 11 december 2005 in de Melkweg.
- **Masterwalk:** Tien procent van de deelnemers stroomt door naar deze fase waarin ze een extra jaar krijgen om hun competenties en toekomstperspectief nog verder te versterken.

De wijze waarop All Stars CATch deze walks invult wordt beschreven in deze praktijkreeks.

VERSCHILLENDE ACTIVITEITEN

Binnen de deelnemende partijen nemen de jongeren deel aan cultuureducatieprojecten op het gebied van theater, (street)dance, muziek, rap, video- en digitale techniek, tekst en combinaties van deze disciplines:

- **ActingCATch:** een op theater gebaseerd project.
- **DanceCATch:** een dansproject waarbij binnen 1 of meerdere projecten wordt gedanst.
- **MusicCATch:** een cursus rap, teksten schrijven, beats maken of percussie-instrumenten leren bespelen.
- **MediaCATch:** een project waarbij voor en/of achter de camera wordt gestaan.
- **DigiCATch:** een project rond digitale media, onder andere een website maken of een dvd samenstellen.
- **TextCATch:** een schrijf- en vertelproject waarin gedichten, verhalen en scenario's worden geschreven.
- **SummerCATch:** een project waarbij jongeren een aantal weken intensief op een inspirerende locatie werken.
- **CombinatieCATch:** Een project waarbij gebruik wordt gemaakt van een mix van disciplines. Een voorbeeld hiervan is All Stars CATch waar de disciplines dans, zang (rap) en theater worden gebruikt.

Meer informatie over de CATchmethodiek vind je in de publicatie 'Hart voor jongeren'. Naast een beschrijving van de driehoeksmethode en de alternatieve leerstijlen is hierin te lezen in hoeverre de methodiek in de praktijk werkt en wat de meerwaarde ervan is voor het slagen van het project. De theorie wordt geïllustreerd met interviewfragmenten met instroom-partijen en culturele organisaties.

Deze praktijkreeks gaat verder over All Stars CATch, een van de deelprojecten van CATch, uitgevoerd door Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam.

CATCH KORT

- CATch wordt sinds 2003 in het kader van Bijzondere Trajecten Risicjongeren uitgevoerd en biedt jongeren van 15 t/m 23 jaar een jaar lang de kans om door middel van een CATch Walk hun competenties te versterken en hun band met onderwijs/werk te versterken of te herstellen
- CATch wordt aangeboden in de eigen omgeving van de jongeren
- Het traject sluit aan op de belevingswereld van jongeren, maar ook op het ‘nieuwe leren’
- De deelnemers volgen in walks (fases) een cultuureducatietraject en werken zo toe naar een eindpresentatie. Ze leren beter te communiceren, samen te werken en verantwoordelijkheid te nemen
- Persoonlijke begeleiders maken de jongeren weerbaarder op maatschappelijk vlak en leren hen naar de toekomst te kijken
- In een Persoonlijk Ontwikkel Plan worden de resultaten van hun leerproces gevolgd
- De projectleiding is in handen van Click F1, de uitvoering door Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam en anderen
- Samenwerking tussen de verschillende organisaties moet leiden tot meer dwarsverbindingen en een beter begeleidingsaanbod voor jongeren
- CATch wordt zoveel mogelijk uitgezet in de lokale infrastructuur van de stadsdelen, kerntaken van de verschillende organisaties en bestaande samenwerkingverbanden ondersteunen het project

“Ik heb grote bewondering voor de snelheid waarmee mensen elkaar wisten te vinden. In no time zijn er nieuwe samenwerkingsverbanden ontstaan. Daarmee wordt de verkokering tussen sectoren als onderwijs, arbeid, jeugdzorg, sport en vrijetijdsbesteding doorbroken.”

Robert van Overbeeke, evaluator Catch, DSP groep in EyeCATcher, jaargang 3 nummer 1 (mei 2005)

2 ALL STARS METHODIEK

Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam (SJA) past in het All Stars CATch traject een Nederlandse variant van de Amerikaanse All Stars methodiek toe: een specifieke werkwijze voor het versterken van jongeren in hun greep op het leven via performance en talentontwikkeling.

“All Stars is a performance space where children, teenagers, and young adults are supported to express themselves independently. No one censors your language, your dancing, or your creativity. Instead, young people learn — through performance — how to take responsibility for all that you do. That’s being independent. In All Stars (which is independently funded) everyone creates, performs, and develops in the process.”

Dr. Lenora Fulani en Dr. Fred Newman, grondleggers van de All Stars Talent Shows (www.allstars.org)

2.1 WAT IS ALL STARS?

All Stars Project Inc. is een Amerikaanse onafhankelijke non-profit organisatie. De organisatie draagt al enkele decennia bij aan de vergroting van het human development in met name de stad New York met een innovatief model; gebaseerd op de positieve ontwikkeling van talent. Jongeren kunnen in het All Stars Talent Show Network meedoen aan buitenschoolse educatieve activiteiten en podiumkunsten. All Stars past een ‘performance-learning’ benadering toe om de emotionele en sociale ontwikkeling van jongeren te bevorderen. In All Stars staat het dagelijks leven of deelaspecten ervan symbool voor een optreden waar je je op kunt voorbereiden. Ieder jaar doen duizenden stadsjongeren mee aan de talentshows waarin zij zich via audities, repetities, workshops en talentshows bekwamen in hun persoonlijke ontwikkeling.

LIFE IS A PERFORMANCE

In Nederland is All Stars een methode die door het Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam gebruikt wordt om jongeren sociaal te activeren en bewust te maken dat wat ze op het podium laten zien een kwaliteit is die ze in het dagelijkse leven kunnen gebruiken. “Life is a performance”, luidt het credo.

“Bindingen komen ook tot stand door kunst en cultuur voor jong en oud toegankelijker te maken. Ze zijn meer dan alleen de franje van samenleving, ze zijn het cement.”

John Leerdam, specialist cultuurbeleid in de Tweede Kamer in EyeCATcher, jaargang 2, nummer 5 (december 2004)

ALL STARS CYCLUS

Een All Stars cyclus bestaat uit intensieve werving (via outreaches) op scholen, in jongerencentra en op straat, gevolgd door audities, workshops en een eindshow. Met een actieve leefomgevinggerichte aanpak kijkt All Stars af van het traditionele accommodatiegebonden jongerenwerk. Ervaren jongeren showen en promoten All Stars op plekken waar veel jongeren komen. Ze zijn ambassadeurs van All Stars en enthousiasmeren andere jongeren om ook deel te nemen en zich ter plekke aan te melden.

DURVEN EN DOEN

Alle nieuwe deelnemers worden uitgenodigd voor workshops rap, zang, dans en presentatie. Daarin doen ze specifieke ervaring op in een van deze onderdelen en bekwamen ze zich in belangrijke algemene competenties zoals: discipline, durf, zelfvertrouwen, leren luisteren, samenwerken, presenteren, organiseren etc. Tenslotte is er de grote eindshow. Wie durft mee te doen of zelfs het podium op gaat is al een winnaar.⁵

5. De All Stars methodiek wordt uitgebreid beschreven in een aparte SJA/HvA uitgave van deze praktijkreeks

2.2 ALL STARS CATCH

All Stars CATch wordt uitgevoerd door Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam in samenwerking met stichting Eshton. Het traject valt onder de CATch-aanpak van DMO en Stichting Click F1 en onderscheidt zich met een combinatie (fusion) van de kunstdisciplines: dans, zang en theater, gekoppeld aan vergroting van zelfkennis en competenties. De walks zijn gebaseerd op het reguliere CATch-traject. De methodiek leent zich voor een belangrijk deel van de All Stars methodiek.

PIJLERS

1. Competentieontwikkeling en/of vergroting
2. Nieuwe netwerken opbouwen
3. Empoweren
4. Activeren
5. Begeleiden
6. Doorgroei

COMPETENTIES VERGROTEN

Elke jongere heeft in het leven een aantal ontwikkelingstaken op zijn of haar pad (zelfstandig worden, omgaan met ouders, omgaan met vrienden, school en/ of werk) waarvoor een aantal vaardigheden nodig zijn. Hiervoor moeten jongeren een aantal competenties aanleren of verbeteren; gedragingen die ze in het leven nodig hebben om dingen met een goed resultaat af te ronden, succesvol te kunnen functioneren en de weg naar school of werk terug te kunnen vinden. Een jongere is competent als er een evenwicht is tussen de ontwikkelingstaken en de vaardigheden van de jongere. De beoordeling hiervan wordt gedaan door de jongere zelf of zijn omgeving.⁶ Wanneer de taken zwaarder zijn dan de aanwezige vaardigheden, ontstaat disfunctioneren. Dit kan doordat de gestelde taken (in het gezin, op school) te zwaar zijn of de gewenste vaardigheden ontbreken.

6. Bartels, Dr. A.A.J. en Drs. J.H. van Schaik. Handleiding De Derde Oever. Duivendrecht: Paedologisch Instituut Amsterdam, 1997

NIEUW NETWERK OPBOUWEN

All Stars CATch stimuleert jongeren om uit hun oude, vaak negatieve, wereldje te stappen en een nieuw, positiever netwerk op te bouwen. Het staat jongeren bij met persoonlijke begeleiding en geeft waar nodig en mogelijk duwtjes in de goede richting.

“Je moet gewoon willen. Bepaalde mensen heb ik verlaten, heel veel telefoonnummers heb ik gewist uit m’n telefoon. Het heeft heel lang geduurd, zeker een jaar of zo; toen heb ik m’n opleiding gevonden. Ik had echt niet gedacht dat ik het zo ver zou schoppen, dat het zo goed kon gaan.”

Russell (18), deelnemer All Stars CATch

EMPOWEREN

Het proces waarin jongeren gestimuleerd worden tot het nemen van initiatieven die hun positie in de maatschappij verbeteren noemen we empowerment. Door empowerment krijgen mensen of groepen meer invloed krijgen over gebeurtenissen en situaties die belangrijk voor hen zijn en neemt de controle over en invloed op de omgeving toe. Het maakt mensen sterker binnen hun eigen sociale context; ze krijgen meer controle over hun leven.⁷

ACTIVEREN

Met empowerment wordt er meer nadruk gelegd op kansen en mogelijkheden dan op eventuele risicofactoren. Dit gebeurt door in te haken op de behoeften van de jongeren en aan te sluiten bij hun leefwereld. Jongeren beslissen mee over hun eigen ontwikkeling in plaats van dat dit voor hen gedaan wordt.⁸ Het gaat om activeren in plaats van compenseren.

7. Delahaij, R. Dossier empowerment: Empowermentmethoden bij allochtone jongeren. Utrecht: FORUM, maart 2004.

8. Vliet, van, N. en H. Wouters. Casemanagement: Een leer-werkboek over de organisatie en coördinatie van zorg-, hulp- en dienstverlening. 3e druk, 2000.

BEGELEIDEN

All Stars CATch hanteert de groepsaankpak om het individu te versterken. Uit een groepsgevoel is het makkelijker om verantwoordelijkheid te dragen dan vanuit het individu. Vanuit die startpositie wordt het nemen van verantwoordelijkheid doorgetrokken naar het individu en zijn omgeving. In dit veranderingsproces zijn de coaches altijd aanwezig, jongeren worden binnen de groep gecorrigeerd op hun gedrag en binnen de groep gelden strikte regels.

“Ik heb veel steun gehad van de case manager en de regisseur. Door tegen me te blijven zeggen: “Je kan het” ben ik mezelf stap voor stap verder gaan ontwikkelen.”

Xaviera San-a-Jong, assistent coach

OUDERBEGELEIDING

Veel van de jongeren hebben een verstoorde relatie met hun ouders. Verschillende problemen hebben zich in de loop der jaren opgestapeld waardoor jongeren op drift zijn geraakt en ouders niet meer weten wat ze met hun kind aanmoeten. In All Stars CATch is de ouderbegeleiding erop gericht om ook de ouders op een laagdrempelige manier medeverantwoordelijk te maken voor het traject en het verbeteren van de situatie van hun kind.

ROL VAN DE OUDERS

Ouders mogen tijdens de activiteiten op elk moment binnen komen vallen, maar als er net een persoonlijk moment binnen de groep gaande is, worden ze verzocht even op de gang te wachten. Verder worden er gezamenlijke uitstapjes georganiseerd om de ouders erbij te betrekken, bowlen bijvoorbeeld, en worden ze uitgenodigd om naar de oudervoorstellingen te komen kijken.

AANSPREEKPUNT

Ook in het individuele begeleidingstraject worden ouders betrokken. Sommige ouders bellen als er problemen zijn in de opvoeding, maar ook op ander vlak. De coach gaat soms mee naar oudergesprekken op school en geeft aanwijzingen hoe de ouders de contacten met school kunnen versterken, zodat ze beter inzicht krijgen in de leerprestaties van hun kind.

MINDER BEDREIGEND

Het voordeel van deze laagdrempelige werkwijze, is dat de ouders de All Stars CATch case manager niet als bedreigend ervaren. Dorothy Robles, adjunct-directeur SJA: “Ouders missen een aanspreekpunt, iemand bij wie ze terecht kunnen en die samen met hen de problemen oplost of die ze goed doorverwijst. Mensen vanuit de hulpverlening, Bureau Jeugdzorg bijvoorbeeld, zijn voor de ouders veel bedreigender. Ze zijn bang dat die hun kinderen afnemen. In het geval van All Stars CATch is de case manager eveneens functionaris van Bureau Jeugdzorg, waardoor het vertrouwen ontstaat dat deze met hen meedenkt in plaats van een bedreiging vormt voor de voogdij. Deze samenwerking overbruggt de kloof die gaapt tussen jongerenwerk en hulpverlening.” *(interview intergenerationele aanpak, 2006)*

DOORGROEI

Alle activiteiten en diensten van Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam - van sporten, muziek maken en dansen tot mensen ontmoeten, activiteiten organiseren, discussiëren en leren - zijn er op gericht om jongeren vooral in hun vrije tijd met vormende en (ped)agogische componenten te sterken in hun greep op het leven en hun identiteitsbeleving, hen te ondersteunen en daar waar nodig individuele begeleiding te bieden (*Werkplan SJA, 2006*). Jongeren die eerder meededen aan een All Stars CATch-cyclus groeien door als producent van nieuwe cycli.

FRESH CAPITAL

Met de door groei van jongeren realiseert All Stars CATch fresh capital. Nieuwe kennis en inspiratie zet de jongeren aan tot een actieve houding waarin zij zelf nieuwe jongeren enthousiasmeren, werven, begeleiden en opleiden. Zo ontstaat er een groep jonge enthousiaste jongeren die meer competent en sociaal capabel zijn. Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam duidt dit aan met de term fresh capital; een nieuwe positief ingestelde lichte jongeren die bereid is te werken aan een betere toekomst voor zichzelf en een ander. Een vergroting van het social capital kan gezien worden als aanwinst voor de maatschappij; de belangrijkste winst van het All Stars CATch jongerenwerk.

“Door zoveel mogelijk aan te sluiten bij behoeften en motieven van mensen, deze te accepteren en voorwaarden te scheppen om deze te realiseren, kunnen mensen zich ontwikkelen.”

Sociaal pedagoog Opaschowski in Werkboek CMV'ers in Actie, 2000

“Cruciaal in het beleid is dat de binding tussen jongeren en de samenleving versterkt of hersteld worden. Dat gebeurt op allerlei manieren: door middel van culturele activiteiten, lokale trajectbegeleiding of het inzetten van mentoren. Het gaat erom de jongeren bij wijze van spreken bij hun lurven te pakken en te zeggen: ‘jij hoort er ook bij’.”

Micha de Winter, hoogleraar pedagogiek Universiteit van Utrecht, in EyeCatcher, jaargang 2, nr 5, december 2004

ALL STARS CATCH KORT

- Het eindproduct is niet vooraf al vastgelegd door begeleiders of programmamakers. De jongeren zijn zelf maker van het eindproduct. Hierdoor sluit het traject sterk aan bij de belevingswereld van de jongeren, hun dromen, wensen, ervaringen, problemen en interesses.
- Jongeren zijn om en om verantwoordelijk voor de invulling van een programmadeel en het bewaken van naleving van regels en afspraken.
- In omgang met de leiding en elkaar verwerven jongeren status. Ze leren ‘spelenderwijs’ vaardigheden aan (competenties) waarmee ze meer invloed krijgen op situaties in het leven.
- Persoonlijke controle wordt versterkt binnen de eigen sociale context; op het individuele niveau.

ALL STARS VS. ALL STARS CATCH

In 2004 vonden de outreaches van All Stars CATch nog plaats in samenwerking met de reguliere All Stars groep. In 2006 voert All Stars CATch zelf outreaches uit, geregistreerd vanuit de thuisbasis aan de Amsterdamse Overtoom en de Eshton locatie aan de Pijnackerstraat. All Stars CATch past dezelfde werkwijze toe als het originele All Stars concept, met een aantal belangrijke verschillen.

- Omwille van de veelal zwaardere problematiek van deze groep jongeren kiest All Stars CATch voor een langere duur van het traject. Dit past goed in de traject duur van CATch. De workshops duren drie maanden in plaats van een dag bij het reguliere All Stars. Het gehele All Stars CATch-traject duurt drie keer zo lang als het reguliere All Stars namelijk 10 maanden.
- De begeleiding en betrokkenheid van ouders is bij All Stars CATch intensiever en dwingender en heeft een formele plek binnen het traject.
- All Stars CATch spreekt nieuwe jongeren niet aan op straat maar op school. Ervaren jongeren werven nieuwe deelnemers met een wervingsprogramma naar eigen invulling.
- All Stars CATch kiest primair voor het werven van jongeren op scholen die kampen met grote aantallen (dreigende) uitvallers. All Stars voorziet ook in de behoeften van een bredere groep jongeren (niet-uitvallers).
- All Stars draait voor een belangrijk deel op vrijwilligers; veelal deelnemers uit voorgaande All Stars cycli. In All Stars CATch is daar nog een zorgcoördinator vanuit school aan gekoppeld die meehelpt een selectie te maken van leerlingen die zich inschrijven.
- All Stars CATch houdt een tweede auditieronde waarin een jury samen met de betreffende jongere besluit in welke discipline hij/zij deelneemt aan de eindproductie; veelal een musical.
- All Stars CATch hanteert meer een Nederlandse methode, All Stars stoelt sterker op het Amerikaanse voorbeeld.

CATCH VS ALL STARS CATCH

CATch is in 2004 opgezet vanuit ervaringen van diverse organisaties in Nederland die werken met kunsteducatie als competentieversterkend middel. Veel elementen van projecten als CATch of All Stars vind je ook bij andere jongerenprojecten terug. Op enkele heel specifieke punten wijkt de methode van All Stars CATch af van de CATch methodiek. Keuze en toepassing van een bepaalde methodiek is afhankelijk van de situatie en het beoogde resultaat en doel.

- Binnen All Stars CATch heeft ouderbetrokkenheid een formele plek binnen het traject. Binnen CATch is ouderbetrokkenheid een punt van aandacht maar heeft het geen formele plek. Momenten waarop ouderbetrokkenheid aan de orde zijn, zijn bijvoorbeeld tijdens de mentorgesprekken van ouders met de school, tijdens CATch-presentaties, of bij toestemming rond bijvoorbeeld publicaties en uitstapjes.
- All Stars CATch zorgt voor een vervangende gezinsstructuur waarin jongeren zich conformeren aan de normen en waarden van deze structuur. CATch probeert in de driehoek: jongeren, culturele instelling en instroompartij, bewust een open structuur te behouden zodat jongeren contact met de omgeving blijven behouden. Competentieresultaten zoals leren luisteren, overleggen en discipline opbrengen zijn ook in CATch terug te vinden in het Persoonlijk Ontwikkel Plan (POP).
- All Stars CATch werft op scholen, waarna jongeren instromen in een samenwerkingsverband binnen de organisatie (SJA en Eston). CATch probeert de begeleiding te onttrekken aan de lokale infrastructuur (instroompartijen: onderwijs, welzijn, zorg, werk en inkomen) om inbedding van de methode zeker te stellen.
- All Stars CATch werkt voor een deel met vrijwilligers. CATch werkt alleen met professionals waarbij de culturele partijen betaald worden op resultaatafspraken en de instroompartijen aangesproken worden op het geven van in de CATch methodiek uitgevraagde begeleiding op basis van kerntaken.
- CATch heeft in tegenstelling tot All Stars CATch geen auditierondes. Jongeren kunnen meedoen zolang ze beantwoorden aan de gestelde eisen van de BTR projecten. Na fase 3 is er een warme overdracht van de jongeren naar school. Dit heet de nazorgfase en loopt via een formele afsprakenstructuur. Binnen All Stars CATch staat deze warme overdracht minder centraal en wordt er gekeken hoe jongeren via de All Stars CATch methodiek door kunnen stromen.

2.3 WALKS

Het All Stars CATch traject verloopt in vier verschillende stappen (Walks), net als bij een reguliere CATch traject. Deelnemers maken zich in deze fasen vaardigheden eigen die leiden tot een betere en bredere kijk op de wereld en hun eigen kunnen. All Stars CATch onderscheidt zich als traject vooral met het geven van showcases en het onderhouden van intensief ouder-contact.

WALK 0-1

In Walk 1 maken jongeren via outreaches, zoals showcases op scholen, kennis met het traject. Scholen of andere bevoegde instanties geven aan de All Stars CATch organisatie een verklaring van deelname af voor jongeren die het traject ingaan.

Iedere jongere die zich voor All Stars CATch aanmeldt wordt gescand op basis van zijn of haar onderwijsstatus. Alleen als de school of een andere bevoegde instantie een verklaring afgeeft waaruit blijkt dat de jongere tot de categorie (dreigende) voortijdige schoolverlaters behoort krijgt de jongere toegang tot het traject.

Selecteren

De selectie van jongeren vindt plaats op twee manieren:

- De school selecteert een specifieke groep jongeren (dreigende uitvallers) waarna All Stars CATch een presentatie geeft. De namen van aanmelders worden in een verklaring van school naar Click F1 verstuurd. Vervolgens komen de jongeren in het traject van All Stars CATch terecht.
- All Stars CATch geeft een grote presentatie in de aula van de school. Jongeren die zich aanmelden worden door de school gescreend. Als zij voldoen aan het profiel geeft de school een verklaring af waardoor zij in het traject kunnen instromen.

Klassificeren

De inschrijving begint met het leveren van een bewijs van het predikaat 'risicjongere' door de school of andere instelling. Naast de school kunnen het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Voortijdig Schoolverlaters (RMC)⁹ en het Jongerenloket

jongeren, op basis van uitval, schoolverzuim en begeleidingsproblematiek, klassificeren als dreigend (voortijdig) of reeds uitgevallen risicjongere (zie ook www.voortijdigschoolverlaten.nl).

Starten

Bij aanvang wordt de eerste inventarisatie gemaakt van eventuele competentietekorten. Jongeren worden getraind in de door hun gekozen discipline; zang, rap, dans of acteren. Workshopbegeleiders, ervaren leeftijdsgenoten (peer-groups), coaches en case managers dienen de jongeren als voorbeeld. Jongeren mogen in Walk 1 nog afhaken.

Contact met de ouders

Bij aanvang van het traject wordt contact gezocht met de ouders van de deelnemers. Ze krijgen een schriftelijke uitnodiging voor de eerste auditie en worden telefonisch op de hoogte gehouden over het verloop van het traject.

WALK 2: OEFENEN EN VERDIEPEN

In Walk 2 van het All Stars CATch-traject bepalen de jongeren wat het eindproduct wordt en welke middelen zij gaan gebruiken. De groep werkt aan een kleine presentatie voor eigen publiek. Deze fase staat vooral in het teken van competentieontwikkeling middels POP's, net als in het reguliere CATch traject.

Pop

De coaches en workshopbegeleiders zijn er zeer goed van bewust welke competenties ze bij welke jongere in ontwikkeling willen stimuleren. De aanpak verschilt per individu. Bij de eerste audits wordt een scan gemaakt van de competenties van de jongere en waar ze in tekort schieten. Bijvoorbeeld, zelfvertrouwen, zelfpresentatie of samenwerken.

9. Het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Voortijdig Schoolverlaters (RMC) is een regionale samenwerking tussen overheden, scholen en instellingen werkzaam op het terrein van arbeidsvoorziening, onderwijs, justitie, jeugdhulpverlening en welzijn. Het doel van deze samenwerking is jongeren te behoeden voor het voortijdig stoppen met school en ze te stimuleren de juiste kwalificatie voor de arbeidsmarkt te behalen (www.voortijdigschoolverlaten.nl).

Vervolgens wordt er bij de intake samen met de jongere een POP (Persoonlijk Ontwikkelings Plan) opgesteld waarin de jongere samen met de case manager bepaald welke eigenschappen en vaardigheden hij of zij in het traject wil aanleren of verbeteren.

Hiaten

Jongeren vullen vaak in dat ze alles of juist niets beheersen. Het vaststellen van hiaten in competenties is dan ook niet in alle gevallen direct mogelijk. Hiaten worden vaak pas gedurende het traject zichtbaar. De case manager en coach houden de begeleiding van de workshopbegeleider nauwgezet in de gaten. Alles wat er gebeurt of wordt besproken wordt gekoppeld aan het ontwikkelen, verbeteren van competenties.

COMPETENTIES

- Luisteren en overleggen
- Discipline opbrengen
- Horizon verbreden
- Leren samenwerken
- Eigenwaarde creëren en zichzelf durven uiten
- Het durven inbrengen van eigen ideeën
- Stimuleren van de fantasie en het verbreden van de eigen visie
- Technisch en/of artistiek inzicht

Bij All Stars CATch ligt de nadruk meer op het aanleren en hanteren van discipline dan in andere trajecten. Dit uit zich in verschillende vormen.

Voorbeeld: Discipline

Het aanleren en hanteren van discipline loopt als een rode draad door All Stars CATch. Regels afspreken en afspraken nakomen staat continu centraal. Dat begint al bij de aanmelding als deelnemer. Na inschrijving ontvangen jongeren een uitnodiging thuis. Als zij hierop reageren, wordt hen de huisregels bekendgemaakt.

ENKELE HUISREGELS

- Niet roken of blowen binnen het gebouw
- Geen softdrugs, geen harddrugs, geen alcohol
- De leiding wordt niet getutoyeerd
- Deelnemers zijn welkom vanaf vier uur 's middags
- Tussen 6 en 7 uur 's avonds wordt gezamenlijk gegeten, bij toerbeurt afgewassen en de lesruimte schoongemaakt (meer regels zie 2.2)

Geen gevloek

Alida Landbrug, case manager All Stars CATch: “Er worden hier geen krachttermen gebruikt. Het kan je een keer ontschieten, maar dan moet je sorry zeggen. Het mag niet te vaak gebeuren. Uitschelden mag niet, elkaar uitlachen niet, elkaar negatief bejegenen ook niet, schimpende opmerkingen – nou, liever niet. Het zijn jongeren, dus af en toe schieten ze wel in de lach, maar ze weten dat ze elkaar niet mogen uitlachen. Ieder mens komt hier binnen om iets te leren. De een is meer vaardig dan de ander, maar het gemeenschappelijke doel is om vooral van en met elkaar te leren.”

Geen geweld

Vertoont een jongere excessief gedrag? Is hij of zij niet in de hand te houden? Dan kan er een schorsing volgen of deelname aan een evenement of trajectonderdeel worden geweigerd. “Ook klein hinderlijk gedrag pakken we resoluut aan. Als er tijdens workshops telkens telefoons af gaan kun je niet werken. Dus volgt hierop ook een sanctie. De coach bepaalt dan dat je een onderdeel of dag(-deel) niet mee mag doen.”

Laten of loslaten?

“We willen de relaties die jongeren met hun omgeving herstellen of verbeteren. Het is wel eens voorgekomen dat we een jongere op den duur geweigerd hebben. Als het proces van de groep in gevaar komt moet je iemand dan loslaten? Ja. Je laat één los om de groep te redden.”

Voorbeeld: Verantwoordelijkheid leren nemen

In Walk 2 is deelname niet meer vrijblijvend en worden jongeren op hun verantwoordelijkheid aangesproken. Ze leren verantwoordelijkheid nemen en te dragen.

Vrijwillig, maar niet vrijblijvend

“Onze vrijetijdsbesteding is er op gericht om uitval te voorkomen; het is vrijwillig maar niet vrijblijvend. Komt een jongere een keer niet opdagen? Dan nemen we direct contact op met de jongere. Wat is de reden van wegblijven? Is dit eenmalig of gebeurt het vaker? We gaan in gesprek om de oorzaak te achterhalen. Sluit het traject niet aan bij de jongere? Of zijn er andere factoren in het spel. Deelname blijft vrijwillig dus de jongere kan er mee stoppen. Maar wij maken hem of haar wel bewust van die keuze. Je blijft proberen aansluiting te vinden en geeft de jongere nieuwe mogelijkheden. Het is blijven zoeken en niet loslaten.”

Voorbeeld: Leren samenwerken - Afwassen en opruimen

“Samen afwassen en opruimen brengt een gevoel van saamhorigheid en samenwerking teweeg. Jongeren krijgen het gevoel dat het hun eigen huis is, hun eigen plek, waar zij ook verantwoordelijk voor zijn. Huishoudelijke taken gebeuren bewust in toerbeurten, zodat ze elkaar op een informele manier leren kennen. Alles in de ruimte mag door iedereen gebruikt worden: de cd-speler, de videobanden, de cassettebandjes die er zijn, de dvd's die er zijn – maar er wordt eerst gevraagd. Er zijn snoepjes, er is drinken, er is chips, maar: je vraagt voor je iets gebruikt.” *(Alida Landbrug)*

Voorbeeld: Leren communiceren

Ook taalgebruik verdient ruim aandacht in het traject. In een Surinaams gezin is een zin als: “Ga het voor me zetten!”, een bekende, niet persé onvriendelijk bedoelde uitspraak. Voor autochtone Nederlanders kan de toon en zinsconstructie hiervan echter al snel commanderend overkomen. Aan de jongeren wordt uitgelegd dat dit verschil bestaat en dat zij zich ervan bewust moeten zijn dat ze in een andere omgeving op hun taalgebruik moeten letten of leren uitleggen dat hun manier van spreken niet slecht bedoeld is.

WALK 3: PRODUCEREN

In Walk 3 van het CATch-traject werken jongeren aan het eindproduct dat in deze fase op professionele manier wordt voorbereid en uitgevoerd. Bij All Stars CATch vindt dit plaats in de vorm van showcases.

Showcase: Eshton's child

De eerste eindproductie die All Stars CATch voortbracht was de mini-musical Eshton's child in 2003. Een musical met de drie elementen: dans, zang (rap) en acteren. Gedurende de periode van een jaar is er in de ruimte van stichting Eshton door 28 jongeren gewerkt aan dit project van dans, zang en acteren onder leiding van casemanager Alida Landbrug, coach Harvey Hoogvliets en regisseur Ray Blinker. De lessen werden verzorgd door een gespecialiseerde workshopleiding.

Showcase: De Familie Grootleve Show

De tweede show vond plaats in december 2005. Dit keer betrof het een sitcom; situation comedy, met weinig tot geen dans. Opnieuw stond de regie onder leiding van Ray Blinker, case manager Alida Landbrug en coach Merlyn Noslin.

WALK 4: STABILISEREN EN VERVOLGEN

In Walk 4 van een All Stars CATch-traject wordt gekeken welke mogelijkheden er voor de jongere zijn na afloop van het traject. Sommigen stromen door als coach of assistent, anderen dragen bij met uitvoerende werkzaamheden in bijvoorbeeld de techniek of organisatie. De rest van de jongeren vindt zijn weg buiten de organisatie.

Ruim tien procent van de jongeren die deelnemen aan All Stars CATch groeit door in de organisatie, bijvoorbeeld als assistent-coach, assistent workshopleider, of onderneemt zelf initiatieven. Uit eerdere edities is onder andere een theatergroepje ontstaan die kleine acts met sketches geeft tijdens conferenties en shows. Oud-All Stars CATch'ers maken promotiefilmpjes waarin zij zichzelf en het traject promoten. Veel jongeren helpen in het volgende traject met de werving van nieuwe jongeren (via showcases) op scholen.

Werving

“Als je jongeren wil bereiken moet je geen saai verhaal of toespraak gaan houden. Dat spreekt niemand aan.” De Eshton jongeren en eerste CATch-ers, die samen aan de basis stonden van de eerste CATch-jaargang, namen dit mee uit eigen ervaring. Ze besloten om de werving anders aan te pakken, met een aansprekende show op scholen. Ervaren jongeren zetten nu op eigen initiatief edutainment in als middel om zelf een project te starten. Eshton-jongeren en oud-CATch'ers hebben in 2006 via het NIZW een fondsaanvraag ingediend om zelf een 2-daagse workshop te organiseren voor andere jongeren.

De kracht van CATch

De kracht van All Stars CATch is dat de jongeren zelf aangeven verder te willen. Jongeren hoeven hun pad niet te volgen bij CATch, ze kunnen ook terecht bij andere onderdelen uit de CATch-keten. Bijvoorbeeld het jongeren productiehuis Be at the Media. Een jongere is doorgestroomd naar de vooropleiding van de theaterschool. Een ander is gestart met de opleiding tot licht- en geluidstechnicus via Maatwerk.

Nazorg

In de loop van het project ontstaan er hechte contacten. De coaches blijven ook na afloop van het traject in contact met de jongeren en helpen hen met een zinnige tijdsbesteding. Ook voor de ouders is er nazorg. Na afloop van het traject melden veel ouders zich aan als vrijwilliger.

2.4 DAGELIJKSE PRAKTIJK: EISEN EN REGELS

All Stars CATch bedient een belangrijke groep jongeren die zich in een maatschappelijk riskante positie bevinden.

EISEN

Aan de begeleiding van de jongeren zijn bij aanvang van het All Stars CATch-traject door SJA de volgende trajecteisen gesteld:

- Er wordt steeds op toe gezien dat het traject competentieversterkend is en dat de jongeren worden aangezet tot discussie en gesprek
- Jongeren worden heel direct begeleid met school, thuissituatie en andere problemen
- De begeleiding en het kunsttraject worden door een organisatie op een plek georganiseerd
- Jongeren zijn alleen op de plek, ze kunnen in alle rust hun gang gaan
- De coach en de case manager staan ook buiten de gereserveerde tijden klaar voor opvang van de jongeren indien dit nodig is, dus ook als jongeren problemen hebben thuis, plotseling op straat staan of een gesprek op school hebben
- De begeleiding wordt gestructureerd gegeven, zodat jongeren weten waar zij aan toe zijn en welke regels gelden
- De jongeren krijgen eten bij de bijeenkomsten omdat veel jongeren vooraf niet eten/geen geld hebben om het te kopen. Daarnaast schept het een huiskamersfeer
- Indien nodig krijgen jongeren hun reiskosten vergoed
- Jongeren kunnen gebruik maken van de computers
- De begeleiders zijn herkenbare personen, die als voorbeeld kunnen dienen

REGELS

De gestelde eisen voor het uitvoeren van All Stars CATch maken het op hun beurt mogelijk om aan jongeren regels te kunnen opleggen. Regels die een veilige leef- en leeromgeving dienen te faciliteren.

VERANTWOORDELIJKHEID

Er zijn regels opgesteld om de jongeren medeverantwoordelijk voor het traject te maken. Uitgangspunt hierbij is dat de opvoedingsomgeving de waarden van een goede gezinssituatie benaderd.

- De jongeren verzorgen iedere bijeenkomst elk een eigen deel van het programma, dit kan een spel zijn, een lied, dans etc. Die jongere heeft dan de leiding over de groep en iedereen luistert. Gebeurt dit niet, dan spreekt degene die de leiding heeft de ander erop aan
- De jongeren maken elkaar verantwoordelijk. Ze maken elkaar er op attent te maken om te komen en anders af te bellen. Wanneer een jongere veel te laat komt, wordt deze door de case manager of coach aangesproken. De jongeren leren elkaar ook op deze regels aan te spreken
- Jongeren zijn zelf verantwoordelijk voor het eindproduct. Het eindproduct is niet vastgesteld door de begeleiders, maar jongeren zijn zelf maker. Dit is naast medeverantwoordelijkheid bedoeld om aan te sluiten bij hun interesses

RESPECT

Er wordt respectvol met elkaar gepraat. Dit betekent niet schelden, elkaar niet uitlachen, niet discrimineren, elkaar laten uitpraten en naar elkaar luisteren. De bedoeling is dat jongeren elkaar hier ook zelf op gaan aanspreken. De muziekkeuze mag niet vrouwonvriendelijk of zeer grof zijn. Wanneer dit wel het geval is wordt er over gesproken waarom de jongere dit wil draaien.

BIDDEN

De jongeren worden geacht mee te doen aan het gebed aan het einde van de bijeenkomst bij de coach en casemanager. Dit heeft niet zozeer een gelovige inslag (vanuit de faciliterende stichting Esthon) als wel een insteek om jongeren respect voor andere geloven/culturen op te laten brengen en een gevoel van saamenzijn en bezinning te creëren.

“Gedragsregels als respect tonen, niet vechten, niet zomaar weglopen en bidden voor en na de bijeenkomst versterken de groepsdynamiek.”

Regisseur Ray Blinker

ETEN

Voorafgaand aan de bijeenkomst wordt er gezamenlijk gegeten. Behalve dat dit een huiskamergevoel met zich mee brengt voorziet het ook in een belangrijke basisbehoefte. Veel jongeren missen in de thuissituatie een vertrouwde huiselijke sfeer van samen eten, een warme opvang na school en de gedragsregels die daarbij horen. Ook bij het eten zijn een aantal regels vastgesteld. Eerst wordt het eten uitgedeeld, vervolgens wordt er gegeten en daarna pas gedronken. Met het eten wordt respectvol omgegaan.

GLIPPEN ZONDER ETEN

“Veel jongeren kwamen met lege maag opdagen. Ze hadden niet gegeten, geen geld voor eten, geen geld voor vervoer. Sommige jongeren liepen van het Westerpark naar Zuid of ze glipten (red. zwartrijden) op de tram. Om die obstakels weg te kunnen nemen is de organisatie gaan zorgen voor eten en een reiskostenvergoeding. Het eten versterkt het groepsgevoel. Moeders stuurden zelfs spontaan eten mee. Door samen te eten, op te ruimen en af te wassen ontwikkelen de jongeren al competenties.” *(Alida Landbrug)*

CRISISOPVANG

In extreme gevallen biedt All Stars CATch jongeren ook tijdelijk onderdak. “Het is een aantal keren voorgekomen dat een jongere, door ernstige omstandigheden gedwongen, geen plek had om te slapen. We hebben toen een crisisopvang kamer ingericht zodat een jongere ook in noodgevallen bij ons terecht kan. Het traject brengt ook vaak dingen in een jongere naar boven die zo heftig kunnen zijn dat de jongere de weg kwijt raakt en hun plek niet meer kunnen vinden. Wij moeten ze mentaal maar ook fysiek kunnen opvangen.” *(Alida Landbrug)*

2.5 ORGANISATIE

All Stars CATch wordt uitgevoerd in de locatie van stichting Eshton; een vrijwilligersorganisatie ondersteund door Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam.

ROL ESHTON

Eshton is een vrijwilligersorganisatie die losstaat van SJA en All Stars CATch. De organisatie van Eshton wordt nu door SJA gebruikt in de ondersteuning van het All Stars CATch-traject. Eshton biedt met zijn locatie de jongeren minimaal eenmaal per week een leerzaam thuis en ondersteunt het CATch-traject vrijwillig op administratief- en pedagogisch gebied. Sommige Eshton vrijwilligers worden ingezet als workshopbegeleiders voor het eindproduct van All Stars CATch; de musical, sitcom of showcase.

PARTICIPATIE

“Er zijn weinig vrijetijdsbestedingen waar allochtone jongeren zich melden,” vertelt Alida Landbrug, als case manager nauw betrokken bij de dagelijkse uitvoering van het traject. “Dat heeft soms te maken met de economische situatie waarin het gezin zich begeeft, maar ook met de maatschappij waarin we leven. Ik zal niet ontkennen dat met name allochtone jongeren niet makkelijk ergens binnenkomen. Dat ligt niet alleen aan een minderwaardigheidsgevoel van de allochtone jongere, maar ook aan het ontvangst van de samenleving. De samenleving is niet klaar om allochtone jongeren zonder meer ergens binnen te laten, hen zonder vooroordeel, te ontvangen. Ook de ouders worden geconfronteerd met uitsluiting van hun kind. Ze zijn vaak niet assertief genoeg en worden belaagd met verschillende clichés over het gebrek aan participatie.”

2.6 LOCATIE

All Stars CATch ligt bewust niet in het verlengde van de schooldag, om het vaak volgzame en verplichtende karakter van het onderwijs te vermijden. De jongere wordt in een andere omgeving gebracht waarin het zichzelf ontplooit en aanzet tot eigen activiteit. In een eigen ruimte waar ze zichzelf kunnen zijn. Het ‘outreachinge’ karakter van All Stars als niet locatiegebonden methode in het jongerenwerk blijft hiermee overeind. “Je haalt de jongeren op, van de straat of school, en neemt ze mee naar een locatie om ze een traject te laten doorlopen. Je wacht niet tot ze spontaan bij je binnen komen lopen.” *(Dorothy Robles)*

EEN VRIJDAGMIDDAG IN ESTHON

- De case manager is om half 12 aanwezig en zorgt dat er eten wordt gehaald;
- Vanaf 4 uur kunnen jongeren er terecht. Dit zijn vaak de momenten waarop je op informele wijze veel van de jongeren krijgt te horen;
- Ondertussen wordt er door de leiding gekookt, komen jongeren binnenlopen en oefenen jongeren hun ‘skills’ (bijvoorbeeld vaardigheid in rappen of dansen) en maken jongeren en begeleiders een praatje;
- Tussen half 6/half 7 kunnen de jongeren eten;
- Daarna wordt er groepsgewijs gewerkt aan artistieke vaardigheden en toewerken naar het eindproduct;
- Rond 8 uur is de groepssessie afgelopen;
- Om 8 uur wordt er gebeden;
- Het laatste half uur is ter vrije invulling.

2.7 BEGELEIDING

In de begeleiding van de jongeren hebben vier professionele rollen binnen All Stars CATch een belangrijke taak; de coach, de case manager, de regisseur en de workshopbegeleider.

1 DE COACH

De coach is eerste aanspreekpunt voor de deelnemers. Hij of zij brengt bij aanvang van het traject de hulpvraag in kaart en legt samen met de deelnemer de competenties vast waaraan moet worden gewerkt. Zij of hij motiveert, stimuleert en onderhoudt functionele contacten (intern met de case manager, regisseur en ouders, extern met de school). Heeft iemand vandaag gespijbeld of belden er ouders met serieuze klachten? - dan kan dit in een nader gesprek met de jongere consequenties hebben voor de deelname aan (een onderdeel van) het traject. De coach voert met de deelnemers periodiek persoonlijke hulpverleningsgesprekken van een brede strekking. De gespreksonderwerpen variëren van problemen op school of het functioneren in de groep tot ruzies met vriendjes of ouders. Ook bewaakt de coach de afspraken tussen de jongeren onderling en die met de regisseur/workshopleider.

MODELLEREN, STIMULEREN EN CORRIGEREN

De jongeren komen veelal uit gezinnen met meervoudige problematiek en milieus waarin minder tijd en aandacht is uitgetrokken voor traditionele waarden. De rol van de coach als opvoeder strekt zich daarom ook uit tot die van een soort gezinshoofd, die waar nodig corrigeert of stimuleert. De coach is (net als de andere begeleiders) een rolmodel. Deelnemers spiegelen zich aan de coach en nemen diens gedrag als maatstaf. De coach – en ook de ‘outstanding peers’ (jongeren die qua prestatie en gedrag boven de rest uitsteken) – maken het waarnemingsleren voor de jongeren mogelijk.

POSITIEF PUSHEN

“Bij All Stars CATch heb ik geleerd om mij met mezelf bezig te houden in plaats van met anderen. Ik heb wilskracht geleerd. De mensen van All Stars CATch ondersteunen en pushen je op een positieve manier. Ze willen weten waar je bent, waar je mee bezig bent, waarom dingen zo lang duren: ze willen resultaten zien. Thuis kreeg je die aandacht niet, niemand die je vraagt waar je uithangt of waar je mee bezig bent.”

Russell, 18 jaar, deelnemer All Stars CATch

COMPETENTE COACHES

In de selectie van coaches maakt de organisatie bewust keuzes. De competenties van de coaches spelen een beslissende rol in het slagen van de jongeren. Coaches hoeven niet specifiek bekend te zijn met het jongerenwerk of de hulpverlening, maar affiniteit, inlevingsvermogen en een grote capaciteit tot het aanzetten van leerbehoeften bij jongeren is een vereiste.

AFKOMST TELT

Een coach of jongerenwerker hoeft niet zelf ervaren te hebben hoe het is om een straatjongere of schoolverlater te zijn. Een acteur of rapper kan jongeren ook prima tot goede initiatieven aanzetten. Jongerenwerkers die beschermd zijn opgegroeid en een vloeiend leven hebben gehad, maar wel in de maatschappij staan en ‘feeling’ hebben met de doelgroep, kunnen dat ook. Toch spreekt ervaring de jongeren in veel gevallen meer tot de verbeelding en speelt ook overeenkomst in afkomst een rol. Dorothy Robles: “We stemmen de coaches en assistenten op de groep af. In de praktijk blijkt een allochtone coach voor een allochtone groep vaak toch beter te werken. De jongeren zetten zich minder snel tegen een allochtone coach af. Bewust of onbewust nemen ze de afkomst van de leiding toch mee. Dit wil niet zeggen dat een autochtone coach geen groep kan draaien. Integendeel. In het kader van bridging (red. zie H3) is het juist een voordeel. Het gaat er om of de persoon ‘feeling’ heeft met de groep, bijzondere kwaliteiten heeft die de jongere aanspreekt of kan spreken uit ervaring. Een Marokkaanse of Hollandse coach voor een Surinaamse groep? Dat doen we zeker, als de competenties aanwezig zijn.”

TAKEN COACH

- Het begeleiden van de jongeren binnen het traject
- Het vaststellen van de hulpvraag van de jongeren
- POP's invullen
- Groep begeleiden
- Regelmatig contact onderhouden met de jongeren (gemiddeld 3 x per week)
- Regelmatig contact houden met ouders, school/werk
- Bewaker van het proces
- Motiveren van deelnemers

COACH HARVEY:

We kregen vorig jaar een jongen binnen, ik zal hem X noemen, met een gigantische attitude. De man was super cool, sprak met niemand, groette niemand. Hij was echt zo iemand, zoals we het in het Surinaams zeggen: “Fu kasteel a kon tron goma kuku”.¹ Hij kwam samen met een vriend naar de lessen. Die vriend had opeens twee auto's, maar geen baan en ging niet naar school. X kwam bij mij en gaf aan dat hij zich niet prettig voelde bij de situatie. Ik heb hem toen met zijn neus op de feiten gedrukt en gezegd dat hij moest kiezen. Hij koos ervoor zijn vriend los te laten, die nu in de gevangenis zit. Nu is iedereen vol lof over hem: als je over hem praat is het steeds van: “Hij is zo zorgzaam”, enzovoorts. “Als ik hier niet was gekomen, weet ik niet wat er van mij terecht was gekomen,” zegt hij nu. De man die vroeger met een attitude kwam aanlopen, komt nu met een smile, met een open gezicht... (zwijgt, staart naar de grond) ...als ik over hem praat, moet ik altijd... als je naar hem kijkt voel je je trots, dan denk je: “Daar doe ik het voor!”

Harvey Hoogvliets, coach

1. Letterlijk: “Hij veranderde van een schooier in een koekje”; hij veranderde drastisch

“NOOIT GEDACHT DAT IK DAT HIER ZOU LEREN”

Sociaal-pedagogisch werker Xaviera San a Jong (19) was deelnemer in een CATch traject en is nu assistent-coach All Stars CATch bij stichting Esthon.

“Ik ben vorig jaar al gevraagd om mee te doen aan de musical Esthon's Child. Toen was ik nog een beetje onzeker, ik wist niet zeker of het wel iets voor mij was. Maar toen ik het eindresultaat zag van het All Stars CATch-project van vorig jaar, leek het me wel leuk om mee te doen. Ik hoopte dat dit mij wat assertiever zou maken, opener. Dat ik meer mezelf kon zijn, voor een groot publiek durf op te treden en meer zelfvertrouwen zou krijgen. Ik was heel erg stil, ik bleef meestal op de achtergrond, zei nooit iets. All Stars CATch heeft mij echt gestimuleerd om vrijer te zijn.”

Ik kan het ook

“Wat mij heeft geholpen is dat je van anderen ziet dat zij het durven. Zelfs jongere meisjes dan ik. Dan denk je toch sneller: “Ik kan het ook best”. Het geeft je moed. Iedereen is hier ook gelijk. Iedereen moet het doen, iedereen gaat er staan. Als dan het moment komt dat je aan de beurt bent om iets voor te dragen schaam je je niet meer.”

Meer dan acteren

“Ik heb veel steun gehad van de case manager en de regisseur. Vooral met de case manager kon ik goed praten. Ze bleef zeggen dat ik het kon. Stap voor stap ben ik het ook gaan proberen. Ik heb geleerd om me te uitten, mijn lichaamstaal te gebruiken - vroeger keek ik altijd naar de grond. Ik had nooit gedacht dat ik dat hier zou leren, ik dacht dat ik hier alleen zou leren acteren. En in mijn taak als assistent-coach heb ik geleerd dat ik leiderschap kon dragen. Het klinkt heel simpel maar zelf kon ik dat niet, vroeger.”

Netwerk

“Mijn netwerk is hier zeker gegroeid. Ik heb eigenlijk niet echt een vriendenkring, maar de meeste mensen waarmee ik goed praat zitten bij CATch. Ik denk dat de deelnemers niet eens beseffen dat het traject gericht is op probleemjongeren. Iedereen ziet het meer als een vorm van vrijetijdsbesteding.”

Droom

“Mijn droom is om later, als ik klaar ben met mijn studie, naar Suriname te gaan om daar met de jeugd te werken. Misschien evenementen organiseren, iets doen voor straatjongeren, iets waarmee je jongeren van de straat haalt, jongeren stimuleren iets goeds te doen – zoiets!”

2 DE CASE MANAGER

De case manager (CM) en de coach houden beide persoonlijke gesprekken met de jongeren. De case manager kijkt samen met de jongere hoe de jongere het best begeleidt kan worden en welke betrokkenen uit zijn of haar sociale systeem daarbij kunnen helpen. Hiervoor legt de CM meestal contact met ouders en school. De CM is de contactpersoon tussen All Stars CATch, ouder(s), school en/of werk. De CM stelt een zorgpakket samen waarin ook het gezin en de school en/of werkgever wordt betrokken.

BEWAKEN

De CM maakt en bewaakt afspraken met scholen over de leerlingen die zij afleveren. Scholen nemen contact op met de CM als deelnemers niet (meer) op school verschijnen of slecht presteren. Doel van deze wederzijdse interventie is het versterken van de hulpvrager, zodat deze vervolgens vanuit eigen kracht verder kan werken.

BEGELEIDEN

De CM heeft regelmatig persoonlijke gesprekken met de deelnemers, ouders of begeleiders. Doel van een gesprek kan zijn: het evalueren van de persoonlijke ontwikkeling, het behandelen van een specifieke hulpvraag of het bespreken van knelpunten. All Stars CATch organiseert vier ouderdagen per cyclus. Daarnaast is er regulier tijd beschikbaar voor periodieke individuele gezinsbegeleiding.

TAKEN CASE MANAGER

- Coördineert verschillende disciplines binnen het traject
- Houdt toezicht op uitvoering van taken
- Maakt afspraken met regisseur, coach en spelcoach
- Bewaakt het totale budget
- Houdt de samenwerking tussen deelnemers en regisseur, coach en workshopleider in de gaten en stuurt waar nodig partijen aan
- Is vaak ook projectleider en onderhoudt contact met niet-direct hulpgebonden externe contacten (SJA, DMO e.a)
- Distilleert het begeleidingstraject en verwijst bij ernstige psychosociale problemen door naar Jeugdzorg of andere hulpverlenende instanties

3 DE WORKSHOPBEGELEIDER

Workshopbegeleiders worden ingehuurd of gevraagd om vrijwillig een les of aantal lessen te verzorgen. Rappers, zangers of acteurs nemen de jongeren op sleeptouw en laten hen kennismaken met vakspecifieke elementen, tips, trucs en handigheden. De workshopbegeleider is in veel gevallen een rolmodel en bezit de capaciteit om jongeren aan te sturen in het vergroten van hun vaardigheden.

TAKEN WORKSHOPBEGELEIDERS

- Artistieke input op de disciplines
- Rolmodelfunctieinstanties

4 DE REGISSEUR

De theaterlessen worden verzorgd door een professionele regisseur. De regisseur verwerkt de te versterken competenties in de acteeropdrachten (in twee fasen). In de eerste fase komt de informatie die de regisseur met de jongeren persoonlijk bespreekt (in het private moment) naar buiten. Deelnemers tonen hun emoties en gevoelens. In de tweede fase wordt er aan versterking van de getoonde kwaliteiten gewerkt. Doordat de deelnemers op indringende wijze worden geconfronteerd met het leerdoel, is het mogelijk om binnen een korte tijd merkbare resultaten te boeken. All Stars CATch hanteert hiervoor enkele handige acteeroefeningen.

PRIVATE MOMENTS

Iedere deelnemer vertelt in zestig seconden wat het ergste is dat zij in het verleden heeft ervaren. Voor de jongere kan het behoorlijk confronterend zijn om zich bloot te geven met een soms traumatische ervaring.

“De afspraak is dat niets wat tijdens de private moment wordt verteld naar buiten mag worden gebracht. Anders ga je er onvoorwaardelijk uit. Men geeft zich bloot. Er komen soms dingen uit... Ik heb een keer echt staan huilen, want je hoort dingen...” (Harvey Hoogvliets, coach All Stars CATch)

TRANEN

“In private moments hoor je echt hoe ze zijn zoals ze zijn. Bijvoorbeeld agressief doordat de ouders er nooit waren, of veel dronken. Maar ook de problematiek van eenoudergezinnen zie je in deze overwegend allochtone groepen vaak terugkomen. Het gemis aan een vader, een moeder die de vaderrol overneemt en daardoor te hard wordt voor haar kinderen of een jongen die voelt dat hij de rol van de vader moet dragen... In de private moments vloeien veel tranen.” *(Chy van der Cuyp, vrijwilliger administratie en ex-All Stars CATch deelnemer)*

De praktijk wijst uit dat de groep vrijwel nooit misbruik wordt gemaakt van op deze manier verkregen informatie. De groepscohesie blijkt er juist enorm door te worden versterkt. “Twee van de jongeren hadden eens ruzie, ze maakten elkaar voor van alles uit – maar niets van wat tijdens de private moment was besproken, is daarbij naar voren gekomen. Door de private moments wordt de saamhorigheid groter; niemand wordt uitgelachen, geen enkele vraag is stom. Je ziet ze naar elkaar toe groeien, ze durven meer te zeggen.” *(Harvey Hoogvliets, coach)*

WARME DOUCHE

Een deelnemer staat voor de groep en wordt overladen met complimenten. Dit is voor jongeren die in hun jeugd en opvoeding weinig affectieve aandacht krijgen of hebben gekregen, vaak een emotioneel moment.

ROLMODELLEN

‘Bekende’ performers, acteurs, rappers of zangers, verzorgen op uitnodiging van de regisseur een workshop. De regisseur en performer fungeren op zulke momenten als rolmodel. De performer als iemand die ‘het gemaakt heeft’ en de regisseur als de persoon die er in is geslaagd een ‘bekende Nederlander’ in het leslokaal te krijgen.

TAKEN REGISSEUR

- Artistieke invulling
- Betrekken van workshopbegeleiders
- Mental coach op artistiek gebied

“IK WIL VECHTEN!”

Regisseur Ray Blinker staat dagelijks voor en tussen de jongeren: “Dat is niet makkelijk, niet eenvoudig. Ze hebben veel problemen; met zichzelf, op school of thuis. Via het oefenen in acteren geef ik ze doelen. Iedere scene of act moet een doel hebben - een expressie van gevoel. Ik zeg ook: “Ik moet zien aan je handeling wat je uitbeeld!” Bijvoorbeeld, “Ik ben onschuldig”, of, “Ik wil vechten!” Aan beleving, herkenning, intonatie en houding besteden we veel aandacht.”

“Daarbij is het belangrijk om op de hoogte te zijn van iemands achtergrond. Anders kun je iemand niks leren,” legt Ray uit. “Als een jongere hier opgefokt binnenstapt kan ik rekening houden met mogelijke achtergrondproblemen die er spelen. Vaak vraag ik: “Hoe was je dag vandaag?” Dan weet je direct hoe de vlag er bij hangt.”

Real life

“We maken geen eindshows, maar een eindproduct. Bijvoorbeeld een musical of een sit-com; een situation comedy. In fragmentarische scenes schetsen we diverse ontwikkelingen gebaseerd op real-life ervaringen van de jongeren zelf. Je vangt in de groep dingen op en gebruikt die voor je verhaallijn. Vergelijk het maar met de Bill Cosby show. Als regisseur bedenk en bewaak je de lijn. De jongeren mogen daarin improviseren. Ze bedenken en vullen zelf de rap en dans in.”

Strak zijn

“Je moet strak zijn in je leiding want een volgende keer heeft een jongere misschien geen zin meer in het verhaal en wil iets anders spelen. Dan kom je natuurlijk nergens. Vallen er halverwege mensen af, dan kan met het script de rol door een ander worden overgenomen.”

2.8 ALL STARS CATCH POINTS

SUCCESSSEN EN ERVARINGEN

- Jongeren groeien op persoonlijk vlak, vooral door het versterken van competenties
- Jongeren groeien individueel in een groepsproces
- Jongeren voelen zich betrokken bij het project en verantwoordelijk voor het eindproduct
- Empowerment van de jongeren wordt vergroot door het project, de musical, de DVD
- Begeleiding biedt structuur
- Begeleiding is 24 uur per dag beschikbaar
- Jongeren tonen vertrouwen in de begeleiders en de groep
- Een case manager brengt het hele netwerk van de jongere in beeld
- Het project is laagdrempelig en heeft een huiskamersfeer waarin de jongeren zich welkom/thuis voelen
- De productie vloeit voort uit de interesses van de jongeren
- Productie is blijvend en tastbaar door dvd, jongeren kunnen deelname tonen
- Het fusion traject ondervangt het gat waarin jongeren vallen na het traject, door de jongeren te laten doorstromen naar de vrijwilligersorganisatie Esthon
- All Stars CATch stelt de eis dat jongeren naast deelname aan het traject ook bezig zijn met school en werk

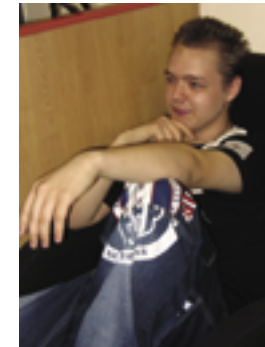
(Methodiekb beschrijving fusiontraject, 2005)

2.9 ALL STARS CATCH GROEP 2006

PIJNACKERSTRAAT, AMSTERDAM OUD-ZUID

SHOW

Guillermo (15): “Ik zag de show voor het eerst in de Bijlmer. Het groepsgevoel en het rappen trok me vooral. Mijn eerste show was de Familie Grootleve show. We vormen hier een echte familie, net als broers en zussen.”

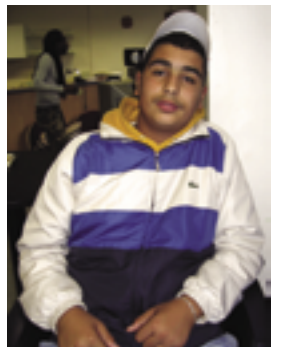
MINDER WILD

Robbie van Es (16): “Het is hier te gek. Lekker je skills tonen; rappen, acteren. En ik ben niet alleen op dat gebied veel beter geworden. We hebben echt een band samen, je eet en praat met elkaar. Ook over problemen. Laatst hebben we nog uitvoerig gepraat over situaties thuis en op straat. Ouders die weinig tijd hebben, geen aandacht en weinig positieve steun geven. Problemen op school, geen goede vrienden... Vroeger was ik veel wilder, veel sneller kwaad. Je voelt je niet begrepen op school en slaat er op los. Straf helpt dan niet.”

“Niet alle jongeren zijn de weg kwijt geraakt, veel zoeken zelf hun weg.”

MIJN MOTIVATIE

Oessama Moestati (15): “Mijn ouders zien me liever hier naar toe gaan dan dat ik buiten blijf rondhangen. Daar gebeurt toch niets nuttigs. Vooral acteren trekt me. Mimoun Ouissa van Shouf Shouf Habibi is mijn voorbeeld, een succesvolle Marokkaans Nederlandse acteur. In de nieuwe musical speel ik een vriend die iemands vriendin afpakt. Problemen dus!”

IETS BEREIKEN

Odaily Talloway (16): “Ik ben hier gekomen en blijf komen omdat ik voel dat ik er iets mee kan bereiken. Ik doe een opleiding Dans & Verzorging en wil verpleegkundige worden. Volgens mij wordt de stap naar een toneelschool kleiner via All Stars CATch. Ik speel in de musical van dit jaar het meisje dat een relatie heeft met de mooie jongen, Romano. De sfeer is bijzonder. Bij de intake bleven mensen eerst in hun eigen groepje hangen. Nu zijn we echt een.”

“Negatief gedrag positief beïnvloeden om jongeren te veranderen”

LEREN ACTEREN

Santousha Soesman (16) wil stewardess worden. Maar dansen en acteren vind ze ook tof. “Je leert hier echt de ins en outs. Wat een monoloog is wist ik bijvoorbeeld niet. Je krijgt hier praktische tips; zoals goed ademen, leren concentreren en improviseren. In de musical speel ik een gemene vriendin die de vriend van haar vriendin wil afpakken. Spannend!”

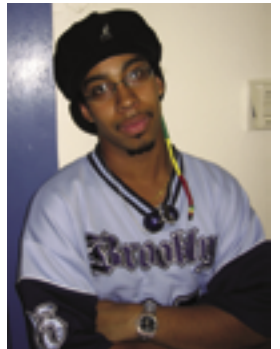
NIET HATEN

Djilina Belloit (15) richt zich vooral op dansen en acteren en voelt zich gesterkt door de groep. “Samen zijn we één. En we haten (negeren, red) elkaar niet. Als je iets niet durft, zoals zingen of dansen, kun je het hier gewoon proberen. Je wordt gesteund door elkaar en niet belachelijk gemaakt. Ik herken nu ook meer van het acteren op tv.”

RAPBEGELEIDING

Matthew (18) loopt al langer mee. Eerst als deelnemer, nu als workshopbegeleider. In de groep van 2006 geeft hij les in het onderdeel rap. “Met rap kun je emoties uiten. Diep denken over wat je voelt en meemaakt. Je stimuleert iemand om zich te uiten over wat hij voelt, denkt en beleeft. Dat is de kracht van rap.”

“Je werft, ontwikkelt talent en talent ontwikkelt weer nieuw talent.”

Bron quotes: Alida Landbrug, case manager All Stars CATch

3 THEORIE, TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

De methoden die binnen All Stars CATch worden gebruikt berusten op een mix van verschillende theoretische benaderingen. Er worden invalshoeken gebruikt vanuit de systeemtheorie, sociaal en cultureel kapitaal, cultuureducatie, competentieleren, ketenbenadering, casemanagement, empowerment en outreachend werken.

3.1 SYSTEEMTHEORIE

Binnen het All Stars CATch-traject worden elementen van de systeemtheorie gebruikt, vooral de uitwerking van de Hongaarse psychiater en gezinstherapeut Ivan Nagy. Deze contextuele benadering gaat uit van de onverbreekelijke band tussen kinderen en ouders. In het All Stars CATch traject betekent dit dat er regelmatig contact is tussen leiding en ouders. Tijdens dit contact worden verschillende aspecten besproken die het kind betreffen.

DE OUDERS BETREKKEN

“Ook al ben je geadopteerd of woon je al lang niet meer bij je ouder(s) toch bestaat er een onverbreekelijke band tussen ouder en kind. Die band proberen we in veel gevallen te herstellen. Je kunt nog zoveel aan de jongeren veranderen, maar als de thuissituatie niet mee veranderd wordt het op dat belangrijke punt niet veel beter. De meeste methoden werken teveel los van de ouders en het gezin en vergeten dat er ook nog een gezin op de jongere zit te wachten als hij of zij thuiskomt. Daarom is de rol van de ouders ondersteunend in het hele traject.” (Dorothy Robles)

Gedeeltelijk wordt in het traject geprobeerd een gezinssituatie te simuleren. “Wij proberen de jongeren een veilig thuis te geven, een plek waar zij weten dat zij op vrijdag altijd terechtkunnen, maar wij proberen ze ook een plek te bieden waar zij geaccepteerd worden zoals zij zijn – door elkaar, als leeftijdsgenoten, maar ook door ons als leiding. En dat doen wij bewust omdat wij ons er heel goed van bewust zijn dat jongeren in de Nederlandse samenleving niet altijd aansluiting vinden.”

(Alida Landbrug)

3.2 CULTUUREDUCATIE¹¹

In het All Stars CATch traject wordt aan cultuureducatie gedaan met een tweeledig doel: enerzijds bekwamen jongeren zich in zang, dans en theater, anderzijds worden deze disciplines toegepast om de jongeren spelenderwijs een aantal competenties bij te brengen.

Het is niet eenvoudig een passende definitie van cultuureducatie te geven. Binnen All Stars CATch wordt onder cultuureducatie vooral actieve kunstbeoefening verstaan. Hierbij wordt niet alleen aan de beoefening van kunst gewerkt, maar ook aan de bewustwording van daaraan gerelateerde leefstijlen, waarden en normen, tradities en opvattingen. Dit is van belang om sociale doelen als empowerment te bereiken. Actieve kunstbeoefening helpt je om jezelf te ontplooien op artistiek vlak. Door dit in het bredere geheel van cultuureducatie te plaatsen is er ook ruimte om bewust te worden van wie je bent, wat wilt wat je kunt en hoe je dat kunt bereiken. Dit kan elkaar wederzijds beïnvloeden.

SPELENDERWIJS

“In het begin hadden we een traject uitgestippeld (voor het aanleren van competenties), maar dat waren allemaal theorieën die je op de jongeren moest loslaten. Dat werkte bij ons niet. Het stuitte op weerstand, omdat het teveel leek op wat zij reeds op school krijgen. We verwerken de methodiek nu in het spel: sociale vaardigheden, discipline, weerbaarheid et cetera – dat is de methode die wij gebruiken, dat werkt beter. Nu leren ze het spelenderwijs, bijna zonder dat zij het in de gaten hebben.” (Harvey Hoogvliets, coach bij Eshton)

11. De volgende paragrafen zijn vooral gebaseerd op de CMV afstudeerscriptie van Marieke Kroon, *Cultuureducatie als middel voor empowerment van risicjongeren*.

DOELEN CULTUUREDUCATIE

Met cultuureducatie kan men verschillende doelen voor ogen hebben. In het schema hieronder worden de doelen onderverdeeld in kennisdoelen, attitudedoelen en gedragsdoelen. De competenties die je kunt verwerven met cultuureducatie worden in dit schema uitgesplitst. Het gaat hierbij over de kennis die de deelnemer moet opdoen tijdens het leerproces, over de houdingen en opvattingen die hij zich eigen moet maken, en over de gedragsvaardigheden die hij moet verwerven. Die kennis, attitude en gedragsvaardigheden kunnen betrekking hebben op de kunsten (kunstgericht), op zichzelf (persoonsgericht) of op de samenleving (maatschappelijk gericht). Vooral de persoonsgerichte en maatschappelijk gerichte vaardigheden kunnen bijdragen aan empowerment.

	Kunstgericht	Persoonsgericht	Maatschappelijk gericht
Kennisdoelen	Kennis over kunst	Kennis over zichzelf	Kennis over maatschappelijke situaties
Attitudedoelen	Houdingen tegenover kunst	Houdingen tegenover zichzelf	Houdingen t.o.v. maatschappelijke thema's
Gedragsdoelen	Opzoeken of maken van kunst	Vaardigheden van creatief gedrag*	Vaardigheden in maatschappelijk functioneren

Figuur 1: Doelen van cultuureducatie

CREATIEF GEDRAG

Creatief gedrag is zeer complex gedrag. De volledige menselijke persoon komt erbij te pas. Dat betekent dat creativiteit zich op vier verschillende niveaus afspeelt.

Niveau's	Type creativiteit
Het cognitieve niveau (het denken)	Creatief denken in omgaan met ideeën, fantasie en probleemoplossend vermogen. Van invloed op rationeel denken. ¹²
Het emotionele niveau	Emotionele creativiteit is omgaan met jezelf, met je eigen gevoelens en verlangens
Het sociale niveau	Sociale creativiteit is omgaan met andere mensen tijdens het creatieve productiepro-
Het technische niveau	Technische creativiteit is het omgaan met een materie of een medium.

Figuur 2: Niveaus van creatief gedrag

CULTUUREDUCATIE ALS DOEL

Cultuureducatie kan zowel als doel op zich gebruikt worden of als middel om sociale effecten te bereiken. Als cultuureducatie als doel wordt ingezet, wordt er duidelijk gemaakt wat kunst is, waar we kunst voor kunnen gebruiken, wat we met kunst kunnen doen, wat kunst met de mens en maatschappij kan doen. De effecten zijn dan te plaatsen bij de kunsten zelf. Door actieve kunstbeoefening ontwikkelt de deelnemer artistieke vaardigheden, kennis over en een visie op kunst. Hierbij word cultuureducatie als doel nagestreefd.

12. Gardiner, M. e.a. Learning improved by Arts training in Nature, vol. 381 (mei 1996)

CULTUUREDUCATIE ALS MIDDEL

Cultuureducatie kan ook als middel ingezet worden om sociale doelen te bereiken. In de volgende paragraaf zien we hoe cultuureducatie een bijdrage kan leveren om sociale doelen als empowerment te bereiken. Er worden in dit kader sociale effecten genoemd als individuele ontplooiing, persoonlijkheid, attitude, problemen creatiever oplossen, toename van het zelfvertrouwen, eigen belevenissen en ervaringen verwoorden en een ontwikkeling van hun relatie tot omgeving en traditie. Empowerment is een sociaal effect van wat door middel van cultuureducatie kan worden bereikt.

CULTUUREDUCATIE EN EMPOWERMENT

De samenwerking tussen de sociale en de artistieke wereld kan een duidelijke meerwaarde opleveren voor risicojongeren en voor de samenleving. De impact van deelname aan cultuur kan worden samengevat aan de hand van de positieve ontwikkeling op zes vlakken, namelijk op het vlak van:

- Persoonlijke ontwikkeling
- Sociale cohesie
- Zelfbeschikkingsrecht en empowerment
- Beeldvorming en identiteit
- Verbeelding en visie
- Gezondheid en welzijn¹³

Cultuureducatie is een domein dat niet probleemgebonden is. Het brengt verborgen krachten van gemarginaliseerde personen als risicojongeren naar voren en geeft hen een stem en kansen tot participatie. Er bestaat een bindende kracht tussen de deelname aan cultuur en haar activerende en sociale effecten voor deelnemers, ook op andere levensdomeinen. Personen in een achterstandssituatie zijn niet ongemotiveerd, passief, lui of onmondig. Het is de kunst en de opdracht om creatief te zoeken waartoe mensen te motiveren zijn en gepaste communicatiekanalen aan te reiken. Cultuureducatie is een manier waarop aan empowerment gewerkt kan worden met voordelen voor de betrokken deelnemers, de betrokken organisaties en de gemeenschap. Het geeft personen het gevoel greep te krijgen op het eigen leven en op het samenleven.¹⁴

SOCIAL EN CULTURAL CAPITAL

De jongeren binnen het All Stars CATch traject bezitten weinig sociaal en cultureel kapitaal. Zij hebben te maken met diverse vormen van sociale uitsluiting, of beschikken over een netwerk dat kwalitatief niet toereikend is voor het verwerven van bepaalde competenties of het bereiken van hun doelen. Door te werken aan vergroting van hun sociaal kapitaal worden jongeren sterker.

Social capital refers to those stocks of social trust, norms and networks that people can draw upon to solve common problems. Networks of civic engagement, such as neighborhood associations, sports clubs, and cooperatives, are an essential form of social capital, and the denser these networks, the more likely that members of a community will cooperate for mutual benefit.

(Civic Dictionary, Carmen Sirianni & Lewis Friedland; Civic Renewal Movement, www.cpn.org)

PUTNAM

De werkwijze van All Stars CATch is deels gebaseerd op de theorieën van de Amerikaanse politicoloog Robert D. Putnam. Putnam wordt sinds de publicatie van “Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy” (1993), maar vooral na die van “Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community” (2000) beschouwd als dé autoriteit in het onderzoek naar sociaal kapitaal. Hij onderscheidt ‘physical capital’ (dat refereert aan fysieke objecten), ‘human capital’ (de eigenschappen van individuen) en benoemt hiernaast ‘social capital’ als “connections among individuals – social networks and the norms of reciprocity and trustworthiness that arise from them”. Het grote verschil is volgens Putnam het feit dat de kracht van ‘social capital’ vooral ligt in wederkerigheid (reciprocal social relations). *(Putnam 2000: 19)*

13. Matarasso, F., *Use or ornament? The social impact of participation in the arts*, Comedia, Stroud, 1997.

14. Regenmortel, van, T. *Empowerment en Maatzorg, een krachtgerichte psychologische kijk op armoede* (1e druk). Leuven: Acco, 2002.

3.3 BONDING EN BRIDGING

Bij All Stars CATch wordt niet alleen naar de omvang van het sociale netwerk gekeken (in hoeverre ben je betrokken in informele, sociale activiteiten, ben je lid van verenigingen, organisaties), maar ook naar de mate van (je vermogen aan) bonding en bridging sociaal kapitaal. Bonding sociaal kapitaal is 'excluding', dus naar binnen gericht, met een tendens tot uitsluiting van diegenen die niet voldoen aan de groepskenmerken en/of groepsnorm, en neigt tot versterking van de groepsidentiteit en de homogeniteit van groepen. Bridging sociaal kapitaal is 'including', dus naar buiten gericht, en meer geneigd tot het overstijgen van sociale (en andere) verschillen.

Jongeren die meedoen aan All Stars CATch komen in aanraking met jongeren die vaak dezelfde culturele achtergrond, sociaal-economische status en leeftijd hebben. Dit schept een band tussen de jongeren onderling. De jongeren ondernemen culturele activiteiten en bouwen een band met elkaar op (bonding). Ze komen wekelijks samen en werken met elkaar toe naar een productie. Ze leren elkaar en elkaars gevoelens kennen. Ze praten met elkaar over hun problemen en wisselen ervaringen uit. Dit is goed voor hun gevoel van eigenwaarde en de ontwikkeling van hun competenties.

"Alliances between people who are more alike than they are different are called "bonding" social capital. Connections between people who are different along some important dimensions—such as race. Socio-economic status or gender—are referred to as 'bridging' social capital".¹⁵

15. Spiers, M., Vliet, P., Reader werkplaats Youth Spot

KRUIWAGENS HELPEN ALLOCHTONEN AAN EEN BAAN

Bijna veertig hoog opgeleide allochtone jongeren hebben een baan gevonden dankzij een aantal topondernemers. Nog eens veertig zijn nog bezig met het vinden van een baan samen met een ondernemer. Dit is het resultaat van de actie 'Adopteer een CV' van de Taskforce jeugdwerkloosheid waarbij de jongeren via het netwerk van enkele ondernemers en bestuurders een sollicitatiegesprek konden organiseren. In totaal hebben er 115 cv's van de allochtone jongeren meegedaan in de actie. Het idee achter de actie was het ondersteunen van de allochtone jongeren, omdat het hen vaak ontbreekt aan een goed netwerk op de arbeidsmarkt. Ze hebben minder familie in Nederland en familieleden doen vaker productiewerk. Hierdoor missen de jongeren de kruiwagens die soms nodig zijn om aan een baan te komen. (*Dagblad Metro, maandag 12 december 2005*)

Via een netwerk vergroot je kansen op werk, verkrijg je informatie die anders buiten je bereik zou blijven, en kun je een eigen netwerk versterken of vergroten. Deelnemers aan het All Stars CATch programma ontmoeten jongeren uit andere stadsdelen die aan hetzelfde doel werken, en vergroten zodoende hun bridging social capital.

BRIDGING SOCIAL CAPITAL: DE MELKWEG, EINDPRESENTATIE 2005

Een regenachtige zondagavond in mei 2005: een jongetje stapt op het Leidseplein uit de tram. Voor hem een trom, die op de buik van het tengere mannetje gigantisch lijkt. Achter hem een stoet uitbundige tieners. De meute trekt naar De Melkweg, waar inmiddels honderden tieners zich hebben verzameld voor hun eindpresentatie: vandaag zullen zij laten zien wat zij het afgelopen jaar hebben geleerd tijdens het CATch traject. Binnen is de sfeer tijdens de optredens uitbundig: er wordt gejuicht, gejoeld, geklapt. Een jongen, die in onparlementaire taal zijn misnoegen uit over de kwaliteit van één van de optredens, wordt woedend terechtgewezen door zijn vriendjes. Tieners die elkaar vóór vanmiddag niet kenden, feliciteren elkaar met hun show. Hier worden vriendschappen voor het leven gesloten. Imago's worden bijgesteld: nerds en jerks veranderen in artiesten, de pikorde op het schoolplein is vanaf vandaag permanent bijgesteld. Het applaus zal nog lange tijd goed zijn om een flinke dosis zelfvertrouwen te ankeren, en dat heb je nodig wanneer je als onzekere tiener de koers van je leven in eigen handen probeert te nemen.

BONDING SOCIAL CAPITAL: STICHTING ESTHON - MUSICAL

De stichting Esthon voert een deel van het fusie-traject uit. In het Esthongegebouw oefenen All Stars CATch-jongeren aan een musical. Vanaf 14.00 uur kunnen de deelnemende jongeren terecht in het Esthongegebouw. De casemanager is dan al enkele uren aanwezig en bezig met de voorbereidingen voor de warme maaltijd. De groep krijgt namelijk op elke oefendag een maaltijd, omdat eten er om diverse redenen vaak niet van komt; bovendien is de gezamenlijke maaltijd een belangrijk instrument voor het versterken van de groepscohesie.

De gezamenlijke maaltijd begint om 17.30 uur; de uren hiervóór worden benut door de jongeren om met elkaar en de case manager informeel samen te zijn. Bij deze interacties wordt (zowel horizontaal als verticaal) veel informatie uitgewisseld. De casemanager kan de veelal terloops verkregen informatie terugkoppelen naar de rest van het begeleidende team, zodat eventueel de individuele hulpverlening kan worden aangepast of aangescherpt. Om 20.00 uur, wanneer het formele gedeelte is afgelopen, is er een kort moment van gezamenlijk gebed. Dit ritueel kan voor sommigen een diepe emotionele inwerking hebben, en kan tevens een 'samen-moment' creëren: een ogenblik dat je met 'jouw' groep intens samen beleeft.

Esthon heeft in de social capital-methode, en met name tijdens de bondingperioden, de sociale leertheorie geïncorporeerd. Hierbij gaat het om (waarnemings-)leren door gedrag, attitudes en emotionele reacties van anderen te observeren en te modelleren. Strategieën die karakteristiek zijn bij de sociale leertheorie zijn onder andere mentoring, werkend leren en on-the-job-training.

3.4 OVERZICHT METHODEN MIX

Een overzicht van de belangrijkste methodische en theoretische invalshoeken die binnen de All Stars CATch aanpak een belangrijke rol spelen:

COMPETENTIELEREN

- De jongere heeft een aantal ontwikkelingstaken in zijn leven
- Door een aantal voorwaarden aan het traject te stellen maken de jongeren zich vaardigheden eigen, waardoor zij sterker en weerbaarder zullen zijn in het hanteren van alledaagse situaties
- De jongere heeft een probleem dat opgelost kan worden met zijn eigen kracht

ERVARINGSLEREN

- Door activiteiten en ervaringen wordt de jongere geconfronteerd met sociale en emotionele uitdagingen
- Door de jongere verantwoordelijkheden te geven groeit deze in zijn persoonlijke competenties
- Door positieve ervaringen en toegenomen realiteitsbesef ontstaat toekomstperspectief

LEERTHEORIE

- Gedrag wordt aangeleerd en de externe omgeving van de jongere oefent invloed uit op het gedrag van de jongere
- Sociale gebeurtenissen werken als bekrachtiger van gedrag
- De jongere leert van het gedrag wat een model vertoont

SYSTEEM (GEZINS-)THEORIE

- De jongere is onlosmakelijk verbonden met zijn ouders en andersom
- De verhouding tussen ouder en kind moet in balans zijn. De ouder investeert in het kind en andersom

- Het grote geheel (gezin, team, vriendengroep) is belangrijker dan de onderdelen
- De jongere staat in wisselwerking met zijn omgeving
- Een eigenschap van een persoon is niet zozeer persoonsgebonden maar context gebonden

CULTUUREDUCATIE

- Via kunst kunnen (risico)jongeren zich persoonlijke competenties eigen maken en bestaande gedrag- en denkpatronen doorbreken
- Via kunst kunnen jongeren zich (emotioneel) uiten
- Cultuureducatie is een manier om erachter te komen hoe je tegenover je omgeving en tegenover jezelf staat

BONDING AND BRIDGING SOCIAAL KAPITAAL

- Jongeren met dezelfde achtergrond komen met elkaar in contact, bouwen een band met elkaar op en verleggen hun grenzen in contact met andere sociale groepen en situaties

KETENAANBOD

- Jongeren worden ook na afloop van het traject begeleid. Door de jongeren bijvoorbeeld in te zetten als peer-educators en ze een zinvol vervolg van het traject aan te bieden

CASEMANAGEMENT

- De jongere staat centraal
- De jongere heeft een sociaal systeem om zich heen
- Door de vaardigheden van de jongere en zijn systeem te gebruiken kan zijn hulpvraag worden opgelost

EMPOWERMENT

- Er wordt uitgegaan van krachten en mogelijkheden in plaats van risicofactoren
- Jongeren zijn medeverantwoordelijk voor hun ontwikkeling
- Door deelname aan cultuur kunnen sociale doelen zoals empowerment worden bereikt

OUTREACHEND WERK

- Jongeren werven gaat beter in de eigen leefomgeving

4 KIJK OP DE PRAKTIJK

“JE MAG JONGEREN NOOIT OPGEVEN”

Van huis uit is ze maatschappelijk werker. Maar al snel trok haar interesse naar het jongerenwerk waarin ze bij het Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam achtereenvolgens projectleider en adjunct directeur werd. Aan het woord is Dorothy Robles. Met praktische antwoorden op vragen, stellingen, kwesties en aannames over het jongerenwerk en All Stars CATch.

De Amsterdamse wethouder Jeugdzaken Aboutaleb spreekt over het bestaan van een lapjesdeken van Amsterdamse jongerenwerkorganisaties (Barend & Van Dorp, Talpa, 3 maart 2006, 23:20 uur). “Daar ben ik het mee eens. Maar om de beeldspraak met de lapjesdeken door te trekken; de lapjes moeten wel aan elkaar vast zitten om synergie te kunnen bewerkstelligen. En om die samenwerking tussen losse onderdelen te kunnen realiseren heb je een overheidsorgaan nodig. Nu zit het nog op vele plaatsen los en is het slechts aan de uiteinden vastgenaaid. Zonder SJA pertinent de hemel in te prijzen maar stedelijke organisaties zoals SJA en Streetcorner kunnen die rol wel vervullen omdat ze lokaal werken en tegelijk over grenzen heen kijken.”

Als je lokaal wil opereren is een stedelijke aanpak toch juist centraliserend en daarmee kloofvergroterend? “De kracht van lokale organisaties is dat ze de buurt en de vraag die onder de specifieke jongeren leeft kennen. Maar tegelijkertijd komt het voor dat een jongere tegelijkertijd in traject X en traject Y deelneemt. En soms zelfs met tegenstrijdige methodieken te maken krijgt. De deken dient aanvullend te werken. Synergie is onmisbaar.”

Aboutaleb spreekt ook over het gevaar van polarisatie in de samenleving als gevolg van onbekendheid met elkaar en elkaars omgeving. Kan All Stars CATch een bijdrage leveren aan het tegengaan van deze polarisatie? “Een traject als All Stars CATch is bij uitstek geschikt om jongeren uit verschillende culturen zoals bij ons, onder andere Marokkaanse, Surinaamse en Nederlandse jongeren, met elkaar te leren omgaan en elkaars verbale en non-verbale communicatie te leren herkennen. Druk doende bewegingen tijdens het praten worden bijvoorbeeld al vaak als agressief geïnterpreteerd terwijl dit vaak niet meer is dan goedbedoelde non verbale communicatie.”

In Amsterdam West is er sprake van meer dan vijftig procent uitval op scholen (Aran Bade in Metro, 3 maart 2006: p.19). Het jongerenwerk lijkt hiermee een druppel op de gloeiende plaat. De jeugd is niet meer te redden. “Wij hebben goede resultaten geboekt in het tegengaan van uitval (slechts drie uitvallers in het eerste jaar). De animo om deel te nemen en de veranderingen die we gedurende het traject bij de jongeren zien gebeuren zijn groot. We hebben echt het volste vertrouwen in de werking van onze aanpak. Sommige jongeren zeggen wel eens: “Jij hebt makkelijk praten, jij bent directeur.” Dat makkelijk praten is niet waar. Ik ben ook geweest waar zij nu zijn - ik werd ook vanwege mijn gedrag van de MAVO teruggezet naar toen nog de huishoudschool. Maar ik heb gestapeld in mijn ontwikkeling, ben weer omhoog geklommen en uiteindelijk geslaagd voor het HBO. Vanuit die ervaring kan ik zeggen dat je jongeren nooit mag opgeven.”

Wat zijn de belangrijkste redenen voor het ontstaan van uitval? “Jongeren kunnen niet doen wat ze graag willen, “hun ding doen”. Daarnaast wordt de vrijetijdsbesteding in het jongerenwerk vaak gedomineerd door de zwaarste gevallen. De moeilijkste jongeren zorgen voor de meeste overlast en domineren de gang van zaken in de buurthuizen. Jongeren die wel hulp nodig hebben/willen maar net een gradatie minder gevaar opleveren blijven sneller buiten de schijnwerpers van de buurtpreventiewerkers/jongerenwerker. En tenslotte is er een algehele toename van het aantal problemen in de thuis-situatie. Problemen in de gezinssfeer die hun directe weerslag hebben op de prestaties, concentratie en de motivatie op school.”

Vormt het in dat licht geen obstakel dat ouders aanwezig mogen zijn tijdens workshops en lessen? “De ouders zijn altijd welkom maar op sommige momenten wordt hen wel gevraagd om even buiten de deur te wachten. Het hangt van de sfeer of situatie af of dit nodig is. In onze visie werkt het betrekken van de ouders enkel versterkend omdat veel problemen ook toe te schrijven zijn aan de verhoudingen binnen het gezin. Thuisproblemen zijn in toenemende mate de oorzaak van ernstig schoolverzuim en afwijkend gedrag.”

Kinderen met leerproblemen kampen inderdaad in 45 procent van de gevallen ook met ernstige problemen in het gezin (RTL 4 Ochtendnieuws, 3 maart 2006, 07:45 uur). Is de term jongerenwerk dan nog wel afdoende?

“Ik zie ons werk geregeld als een combinatie van jongerenwerk en hulpverlening. In de toekomst zal de hulpverlening een grotere rol in het jongerenwerk blijven spelen. De faciliteiten zijn hier al op ingericht en de ketenaanpak van CATch en het stedelijke netwerk ondersteunt dit. Toch moet een traject als All Stars CATch primair jongerenwerk zijn en blijven. De kracht is namelijk dat jongeren op basis van vrijwilligheid deelnemen. Het project is laagdrempelig en speelt zich af in de speelsheid van kunst, cultuur en de sport. Dit is minder bedreigend voor jongeren en ouders dan een traject waar het label hulpverlening aan hangt.”

Allochtone portiers blijken strenger te zijn tegenover allochtone- dan tegenover autochtone klanten omdat allochtone klanten vaak een beroep doen op gemeenschappelijke afkomst en ‘verondersteld broederschap’ (M. Houwerzijl. Korte metten, Lange halen, 2000). Geldt dit ook in het jongerenwerk? “Zeker. Marokkaanse buurtregisseurs komen bijvoorbeeld in de wijken makkelijker bij de mensen thuis dan hun autochtone collega’s. Er is een stil vertrouwen en acceptatie op basis van gelijkheid. Maar daardoor kan en moet deze jongerenwerker ook veel strenger zijn. Anders leidt deze basis van vertrouwen en vriendelijkheid al snel tot zalvende omstandigheden met als gevolg: geen resultaat. Bij een coach in het All Stars CATch traject werkt dit mechanisme evenzo.”

All Stars CATch is een intensief begeleidingstraject. Is de omvang van de hulpvraag financieel bij te benen?

“Het is een dure manier, maar voor ons wel de meest effectieve. Omdat je jongerenwerkers en specialisten specifiek selecteert en instrueert op hun capaciteit om competenties bij jongeren te activeren. Hierdoor komen de jongeren ook in aanraking met andere types mensen (bijvoorbeeld acteurs, rappers, managers uit het bedrijfsleven) die hun blik op de wereld verbeteren en hen leert omgaan met andere sociale milieus. Het is de enige manier om resultaat te boeken.”

Hoe vertalen de kunstcompetenties zich in de praktijk? “Pam Lewis, directrice van All Stars Inc. New York sprak eind maart 2006 op de jongerenwerkconferentie van SJA in Amsterdam en zei het volgende: “We teach them to act white.” De zaal reageerde geschokt. Je leert een jongere toch zichzelf te blijven en zijn of haar afkomst niet te verloochenen? “Be proud!” is toch de boodschap? Maar wat Pam Lewis zegt klopt. Jongeren dienen af te weten van de manier van communiceren en de bestaande normen en waarden buiten hun dagelijkse kring. Het zijn de belangrijkste instrumenten om te kunnen inzetten tijdens bijvoorbeeld een sollicitatiegesprek. Je moet weten te acteren. Corporate New York en in ons geval corporate Amsterdam (red. het bedrijfsleven) is overwegend wit. Ook als blanke jongen moet je leren in die wereld te acteren. Die jongens zijn op straat ook anders dan in een net pak op het kantoor.”

Verdienen, behalve de jongeren, ook andere groepen meer aandacht? “Ik zou heel graag een All Stars CATch voor docenten organiseren. Ze helpen leren kijken naar competenties die zij zelf nodig hebben om deze jongeren goed les te kunnen geven. Hoe geef je les? Is het competentiegericht? Hetzelfde geldt voor de ouders. Jongeren moeten zich aanpassen aan wat ouders, opvoeders en docenten voor hen belangrijk vinden. Maar welke competenties heb je als ouder/docent nodig om met de uitdagingen van deze tijd om te gaan? All Stars CATch is op alle generaties (intergenerationeel) toepasbaar. De aanpak beperkt zich niet tot één generatie.”

“Het mooiste aan dit vak is dat je investeert in de ontwikkeling van een generatie jongeren die, geleid door eigen inbreng, zichzelf een plek in de maatschappij geven.”

NAWOORD: MORES LEREN MET CULTUUR

STIMULERENDE OMGEVING OF STRAFKAMP?

De media staan bol van het negatieve nieuws over jongeren. Vooral etnische groepen jongeren – vooral Antilliaanse en Marokkaanse jongeren – moeten het ontgelden. Van Tweede Kamer tot de gewone burger op straat klinkt de roep om een harde aanpak. Vooral de strafkampen – hoewel bewezen ineffectief – mogen zich in een stijgende populariteit verheugen. De in deze praktijkreeks beschreven projecten van SJA – All Stars, Brotherhood en All Stars CATch – laten zien dat het niet alleen anders kan, maar ook met meer kans op succes. Opvallend daarbij is dat twee uitgangspunten die kenmerkend zijn voor de aanpak binnen de projecten haaks staan op de in de media heersende moren. Op de eerste plaats staat niet de etnische en culturele achtergrond van de jongeren centraal, maar hun kwetsbaarheid. Op de tweede plaats ligt de nadruk niet op de negatieve gedragingen van de jongeren, maar op het creëren van een stimulerende omgeving waarin oog en aandacht is voor hun talenten en het versterken van hun motivatie om daar daadwerkelijk iets mee te doen. Uit de beschrijving van de projecten blijkt dat de aanpak werkt, ook voor jongeren in uiterst kwetsbare en soms uitzichtloos lijkende posities. Om de betekenis en de reikwijdte van de projecten voor het jongerenwerk te achterhalen, tracht dit nawoord een antwoord te vinden op de volgende vragen: Tegen welke achtergrond spelen de projecten zich af? Waaruit valt het succes van de projecten te verklaren? Is het wel allemaal goud wat er blinkt? Waarin schuilt het geheim van de aanpak van de jongerenwerkers?

DE KORTSTE WEG NAAR PARTICIPATIE

Zowel All Stars, Brotherhood en All Stars CATch, hebben tot doel om jongeren die dreigen af te haken of af te glijden, weer aan de samenleving te binden. De projecten beogen de jongeren niet alleen tot participatie te verleiden, maar hen daar ook voor toe te rusten. Culturele activiteiten vormen een voertuig bij uitstek om jongeren ‘aan te zetten tot’ en ‘in staat te stellen tot’ participatie (Veldboer 2001). Wat maakt culturele activiteiten tot zo’n geschikte ingang of invalshoek voor participatie? Om te beginnen sluiten de projecten nauw aan bij de affiniteiten en interesses van jongeren. Veel jongeren lopen met hun ziel onder de arm. Het aansluiten bij hun culturele interesses maakt de kans om die ziel te raken aanzienlijk groter. En met de ziel, blijkt ook de motivatie – die bij veel jongeren onder het nulpunt is gezakt – tot leven te kunnen komen. Culturele activiteiten werken kortom als motor voor motivatie. Maar culturele activiteiten zijn ook om een andere reden een belangrijke voedingsbron voor participatie. Bij culturele activiteiten gaat het om taal, codes, normen, waarden, expressie, emotie, schoonheid, samenwerking, enzovoorts. En dat maakt dat ze een ideale bedding vormen voor het aanmaken van sociaal en

cultureel kapitaal. In de beschrijvingen van All Stars, Brotherhood en All Stars CATch ligt daar niet voor niets zoveel nadruk op. Het sociaal en cultureel kapitaal dat jongeren binnen de projecten ontwikkelen, geeft hen namelijk een betere toegang tot bijvoorbeeld onderwijs en werk en geeft hen ook iets mee voor het zich bewegen in zowel de privé-sfeer als in de publieke sfeer. De vele uitspraken van de deelnemers aan de projecten getuigen daarvan. In dat opzicht vormen culturele activiteiten in veel gevallen de kortste weg naar participatie. Al is dat natuurlijk sterk afhankelijk van de wijze waarop culturele activiteiten worden ingericht en aangeboden, zoals verderop zal blijken.

GEMEENSCHAPPEN ALS LEEROMGEVING

Voor wie een presentatie van All Stars CATch of All Stars bijwoont, of degene die op z’n weg door de stad plotseling de klanken van Brotherhood ontwaart, springt in eerste instantie de toewijding en het plezier van de spelers in het oog. Toewijding en plezier lijken er als vanzelf bij te horen. Ze vormen echter allerm minst een vanzelfsprekendheid. Natuurlijk, de spelers hebben er hard voor geoefend, maar dat niet alleen. Onder de oppervlakte van de projecten blijkt een hele wereld schuil te gaan van taaie en noeste arbeid. Dat zit ‘m niet uitsluitend in de organisatie van de activiteiten an sich – wat bij tijd en wijle inderdaad een zeer intensieve bezigheid is – maar vooral in de manier van organiseren.

De projecten – en bij Brotherhood geldt dat nog sterker dan bij All Stars CATch en All Stars – functioneren bovenal als een community, een gemeenschap. Aan de buitenkant overheerst het Showbiz Appeal van Life is a Performance, Everybody is a Winner en Playing the Rythm of the Heart. Maar aan de binnenkant – veel minder zichtbaar voor de buitenwacht – is een dicht net van relaties en activiteiten geknoopt. De hechte gemeenschap die daardoor ontstaat, vormt de baseline van de projecten. Dat idee van gemeenschap kent diverse ingrediënten, die het succes van de projecten mee bepalen.

Op de eerste plaats is er een heel regime van regels en afspraken, waaraan iedereen zich binnen de projecten moet houden. Zonder discipline is noch de spirit, noch de praktijk van een gezamenlijke onderneming überhaupt denkbaar.

Op de tweede plaats is het idee van gemeenschap verantwoordelijk voor het gevoel van de leden om ‘erbij te horen’. Een gevoel waar veel jongeren een sterke behoefte aan blijken te hebben. Voor velen fungeert het project als ‘een tweede thuis’. En dat is vooral voor die jongeren essentieel waar ‘het eerste thuis’ niet altijd optimaal functioneert. Voor veel jongeren nemen de projecten de functie over van ‘sociale controle’, waarvan ze zelf aangeven dat ze die thuis en/of op school ontberen. Discipline en ‘erbij horen’ vormen in de projecten als het ware een package deal. Je kunt het een niet zonder het ander

krijgen. Samen zorgen ze ervoor dat jongeren aandacht krijgen, dat er een veilige en gestructureerde omgeving ontstaat, die tegelijkertijd uitdagend en aantrekkelijk is. Het is die mix, die maakt dat jongeren binnen de projecten ontvankelijk zijn voor normen en waarden, dat ze ‘mores leren’ met, door en via cultuur.

Maar er is nog een derde aspect aan de ‘community-filosofie’ die bepalend is voor het succes. Dat de projecten als een gemeenschap zijn georganiseerd, maakt ze ook bij uitstek geschikt om leerprocessen bij jongeren op gang te brengen. De gemeenschappen functioneren als het ware als een natuurlijke leeromgeving, waarin de leerprocessen de ene keer bewust worden gearrangeerd – bijvoorbeeld bij de vormingsweekenden van Brotherhood – en op een volgend moment informeel en spelenderwijs verlopen. Interessant in dat verband zijn ook de werkprincipes van peer-education en co-productie die tot het hart van de werkfilosofie behoren. Peer-education en co-productie blijken binnen de projecten als een oefening in leiderschap te werken. Bij peer-education geven leden uit de dans-, muziek-, of theatergroep aan minder ervaren spelers door wat ze hebben geleerd. Peer-education stimuleert het proces van ‘lerend maken’ en ‘makend leren’, het enthousiasmeert jongeren en geeft hen de ruimte om ‘hun eigen ding te doen’. Op die manier krijgen jongeren gaandeweg een beter inzicht in hun specifieke, persoonlijke kwaliteiten, kunnen ze weloverwogen keuzes maken over wat ze verder met hun leven willen en leren ze daar zelf verantwoordelijkheid voor te nemen (Lamp 2004). Via co-productie leren jongeren op hun beurt verantwoordelijkheid te nemen voor onderdelen van het project. Op die manier ervaren ze dat het geen vanzelfsprekendheid is dat alles vóór hen wordt georganiseerd en dat het overwinnen van moeilijkheden en het ‘samen klaren van een klus’, veel bevrediging kunnen schenken.

IN DE PROJECTENGARAGE

Wie All Stars, Brotherhood en All Stars CATch in de projectengarage op de brug zet en aan een inspectie onderwerpt, ontdekt dat er nog het nodige valt te verbeteren. De projecten zijn succesvol, maar vragen ook voortdurend om onderhoud. Zo valt op dat de projecten tot op heden voornamelijk Surinaamse en Antilliaanse jongeren aantrekken. De oorzaken daarvan zijn niet een, twee, drie aan te wijzen. De vraag is bijvoorbeeld welke rol het ‘idee van gemeenschappen’ dat aan de projecten ten grondslag ligt, hierbij speelt. Wanneer de projecten als zware of gesloten gemeenschappen gaan functioneren is de kans aanwezig, dat ze niet alleen sociale insluiting bewerkstelligen, maar evenzeer sociale uitsluiting bevorderen. Dat kan in sommige gevallen een bewuste keuze zijn, maar zou op z’n minst de vraag moeten oproepen of het idee niet in een andere vorm ook voor andere groepen geschikt gemaakt kan worden, of in hoeverre er mogelijkheden zijn om met handhaving van de community-filosofie, de projecten meer als lichte gemeenschappen te laten functioneren (Duyvendak en Hurenkamp

2004). Misschien ligt de nadruk bij de aanpak nu nog teveel op ‘bindend’ sociaal kapitaal en zou het ‘overbruggend’ sociaal kapitaal meer gewicht moeten krijgen.

Een andere kwestie betreft het beeld van de projecten naar buiten. Uit de praktijkreeks komt naar voren dat de jongeren het gevoel van ‘erbij horen’ erg waarderen, evenals de structuur die de projecten bieden. Dat roept de vraag op of het beeld van de projecten dat naar buiten toe wordt gecommuniceerd, niet te lichtvoetig is. Natuurlijk waarderen de jongeren ook het showy-element, maar dat is niet het enige waar ze voor vallen. Een afgewogener presentatie lijkt voor alle betrokkenen beter op z’n plaats. Het zou bovendien wel eens een troef kunnen zijn die het loont om uit te spelen, bijvoorbeeld met het oog op het interesseren van bedrijfsleven en fondsen voor een grotere (financiële) betrokkenheid.

Een derde kwestie betreft de monitoring van de projecten. Er is behoefte aan meer gegevens over de hoeveelheid betrokken jongeren en hun motieven om deel te nemen. Ook informatie over de omvang en aard van de afhakers en de redenen voor afhaken, kunnen interessante aanwijzingen opleveren voor het verbeteren van de projecten. Meer informatie en inzicht kan bovendien een gunstige factor zijn om financiers over de drempel te trekken.

DE MORELE OPDRACHT VAN JONGERENWERKERS

Tot slot mag de vraag naar het geheim van de aanpak van de jongerenwerkers niet ontbreken. Wat kunnen andere jongerenwerkers leren van de aanpak bij All Stars, Brotherhood en All Stars CATch. De jongerenwerkers in de projecten lijken erin geslaagd om een goede balans te vinden tussen product en proces. Het tot stand brengen van een geslaagde dans-, muziek-, of theatervoorstelling en de podiumervaring die ze daarbij opdoen, bezorgt jongeren een kick. Maar de weg ernaar toe is minstens zo belangrijk. De jongerenwerkers investeren daar navenant in. In de hier besproken boekjes uit de praktijkreeks vallen in dat opzicht de begrippen animeren en activeren een paar keer. Dat is inderdaad de kunst die de jongerenwerkers moeten beheersen. Bij animeren gaat het er om dat ze de jongeren weten te bezielen en te enthousiasmeren. Letterlijk betekent animeren de jongeren ‘leven in te blazen’, ‘tot leven te wekken’. ‘Levendigheid’ is ook wat de projecten uitstralen. De typisch Amerikaans aandoende positieve sfeer mag soms wat overdreven lijken, maar de jongeren spreekt het kennelijk wel aan. Bij het activeren gaat het er vooral om dat de jongerenwerkers de sluimerende vermogens bij de jongeren weten aan te spreken en hen zover zien te krijgen dat ze deze ook daadwerkelijk actief proberen te benutten.

Het activeren en animeren is niet uitsluitend een kwestie van procesmanagement. De jongerenwerkers zijn niet alleen maar facilitators. Er komt wel degelijk meer bij kijken. Ze sturen meer dan je op het eerste oog geneigd zou zijn te denken. Dat zit 'm vooral in de pedagogische of morele opdracht die ze vervullen. Kenmerkend voor het optreden van de jongerenwerkers is de open en respectvolle manier waarop ze met jongeren over normen en omgangsvormen in de clinch gaan. Een 'straffe' aanpak schuwen ze daarbij geenszins. Ook dat zou in de communicatie naar buiten over de rol van jongerenwerkers wel wat zwaarder aangezet mogen worden. Jongerenwerkers verdienen het om in de toekomst vanuit politiek, beleid en maatschappij meer steun te krijgen voor hun morele opdracht.

Marcel Spierts

docent en onderzoeker Hogeschool van Amsterdam

LITERATUURLIJST

- All Stars, Life is a performance. Beschrijving van het All Stars traject uitgevoerd door Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam (SJA). SJA/HvA. 2006
- All Stars Project Inc., A New Kind of Performance, <http://www.allstars.org>.
- Bartels, Dr. A.A.J., Schaik, van, Drs. J.H, Handleiding De Derde Oever, Paedologisch Instituut Amsterdam, Duivendrecht, 1997
- CATch (2004), Symposium Risicojongerenbeleid.
- Civic Renewal Movement, Civic Dictionary, <http://www.cpn.org>.
- Civic Dictionary, Carmen Sirianni & Lewis Friedland; Civic Renewal Movement, www.cpn.org).
- Delahaij, R., Dossier empowerment, Empowermentmethoden bij allochtone jongeren, FORUM, Utrecht, maart 2004.
- Duyvendak, J.W. en M. Hurenkamp (red.) (2004) Kiezen voor de kudde. Lichte gemeenschappen en de nieuwe meerderheid. Jaarboek Tijdschrift voor de Sociale Sector. Amsterdam: Van Gennep.
- EyeCATcher, diverse edities, jaargang 1-4 (zie: www.jeugd.amsterdam.nl).
- Gaag, Martin van der. (2005), Nieuwe methode voor meten sociaal kapitaal, Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen.
- Gardiner, M. e.a., Learning improved by Arts training in Nature VOL 381, mei 1996.
- Hart voor Nederland, beschrijving van CATchmethodiek, Click F1, www.clickf1.nl 2006.
- Hoofdlijnen beleid Jeugd en Veiligheid 2001 – 2004 gemeente Amsterdam.
- Houwerzijl, Martijn (2000), Korte metten, lange halen; onderzoeksscriptie deurbeleid allochtone en autochtone horecaportiers.
- Kiira Cruson, Cynthia Foekema, Rooshnie Kewaldar, Marieke Kroon (2005), Methodiekbeschrijving van het fusie-traject van CATch uitgevoerd door Stedelijk Jongerenwerk Amsterdam; Hogeschool van Amsterdam.
- Kroon, Marieke. Afstudeerscriptie CMV, Cultuureducatie als middel voor empowerment van risicojongeren (2005)
- Lamp, W. (2004) 'Hebben peers de toekomst?'. In: M. Schiffrers en L. Saraber (red.) De kring en de middenstip. Amsterdam: Jongerentheater 020 en Phenix Foundation.
- Matarasso, F., Use or ornament? The social impact of participation in the arts, Comedia, Stroud, 1997.
- Metro, Aran Bade, 3 maart 2006.
- Metro, 12 december 2005.

- Nienke van Ankeren, Teske Everhardus, Silvia Hamersma, Onderzoek naar de implementatie van de All Stars-methodiek binnen het jongerenwerk van de SJA; Hogeschool van Amsterdam.
- Opvoedingstheorieën, <http://members.lycos.nl/Babyinfo/Opvoedingstheorieen.htm>
- Peter J. Patsula (1999), Applying Learning Theories to Online Instructional Design, Seoul; Sookmyung Women's University, http://www.patsula.com/usefo/webbasedlearning/tutorial1/learning_theories_full_version.html.
- Putnam, Robert. D. (1993). "Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy"
- Putnam, Robert. D. (2000)"Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community"; zie ook: www.bowlingalone.com
- Regenmortel, van, T., Empowerment en Maatzorg, een krachtgerichte psychologische kijk op armoede, 1e druk, Acco, Leuven, 2002.
- Ria Van de beek, vert., Ethische perspectieven 11 (2001), Het verdwijnen van 'sociaal kapitaal'.
- RTL 4 Ochtendnieuws 3-03-2006, 07.45u.
- Saguaro Seminar on Civic Engagement in America (2000), reader 'Better Together'.
- SJA jaarverslag 2004.
- Spierts, M., Vliet, P., Reader werkplaats Youth Spot.
- Talpa tv, programma Barend & Van Dorp interview Dhr. A. Aboutaleb.
- Vliet, van, N., Wouters, H., Casemanagement- Een leer-werkboek over de organisatie en coördinatie van zorg-, hulp- en dienstverlening, 3e druk, 2000.
- Veldkamp, L. (2002) Trends in grootstedelijk welzijn. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Werkboek CMV'ers in Actie, 2000.
- Werkplan SJA 2006.

INTERNETBRONNEN

- www.catchhh.nl
- www.dmo.nl
- www.jeugd.amsterdam.nl
- www.sjadam.nl
- www.voortijdschoolverlaten.nl

CATCH IN DE MEDIA

- Contrast, oktober 2006. Cultuureducatie populair bij jongeren (www.clickf1.nl/sitemap)

INTERVIEWS

- Diverse jongerenTraject All Stars CATch 2006
- Harvey Hoogvliets.....Coach All Stars CATch
- Alida LandbrugCase manager All Stars CATch
- Merlyn NoslinCoach All Stars CATch
- Dorothy Robles.....Directie SJA
- Ray Blinker.....Regisseur All Stars CATch
- Russell.....Deelnemer All Stars CATch
- Xaviera San a JongAssistent coach All Stars CATch

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: IN DE MEDIA

AMSTERDAMSE RISICOJONGEREN RONDEN CATCH TRAJECT SUCCESVOL AF

15 december 2005

Op zondag 11 december ontvingen in de Melkweg ca 220 Amsterdamse risicjongeren een certificaat uit handen van wethouder Hester Maij omdat zij het cultuureducatietraject CATch succesvol hebben doorlopen. Door de hele stad zijn dertig van zulke trajecten om jongeren te motiveren (weer) naar school te gaan.

Het eindfeest CATch werd feestelijk geopend door de wethouder van milieu, en sport en recreatie Hester Maij. Zij overhandigde op symbolische wijze aan alle jongeren die aan CATch deelnamen, een certificaat. Jongeren en begeleiders ontvingen een luidapplaus van familie en vrienden die naar het eindresultaat van de verschillende producties kwamen kijken en luisteren. Swingende dansvoorstellingen in prachtig outfits vol veren en tijgerprint, percussie, rappers en filmpjes werden vertoond.

Programma Bijzondere Trajecten voor Risicjongeren

CATch is een onderdeel van het programma Bijzondere Trajecten voor Risicjongeren (BTR) van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Amsterdam. BTR is gericht op jongeren van 15 tot 23 jaar, die dreigen de school te verlaten of al zonder diploma de school hebben verlaten. Doel van BTR is het herstellen of versterken van de verbinding met school of werk. Amsterdam wil met BTR 2300 jongeren in 2005 een traject aanbieden. Andere trajecten uit het programma BTR zijn o.a. Goal! (mentoren voor risicjongeren), Edutainment, Lokale Trajectbegeleiding en En Nu lets Positiefs!

Cultuureducatie

Met (street)dance, muziek, theater, rap, video en digitale techniek levert CATch een bijdrage aan de ontwikkeling van ruim 220 risicjongeren. Via cultuureducatie leren zij vaardigheden die indirect met school of werk te maken hebben zoals incasseringsvermogen, sociale vaardigheden en het krijgen van zelfvertrouwen. De jongeren zijn via het onderwijs, arbeidstoe-

leiding, welzijn en Jeugdzorg in aanraking gekomen met CATch. De beoogde doelstelling van CATch voor 2005 is behaald. Ruim 250 jongeren zijn in 2005 ingestroomd en zo'n 90% rond fase 3 van het CATch traject af. De doelstelling was dat van de jongeren die instromen minimaal 50% fase 3 afronden.

Samenwerking met kunstinstellingen

In opdracht van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Amsterdam geeft de Stichting Click F1 leiding aan het project. Click F1 werkt hierin samen met een groot aantal kunstinstellingen zoals ISH en Be at the Media die trajecten aanbieden. Er wordt ook samengewerkt met vindplaatsen van jongeren zoals het jongerenwerk of een ROC: zij begeleiden de jongeren gedurende en na het traject.

Bron: Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling Amsterdam. <http://www.jeugd.amsterdam.nl/live/index.jsp?nav=459&loc=725&det=9990>

BIJLAGE 2: FACTS & FIGURES

Bij de start van het Bijzondere Traject Risicjongeren in 2003 ging de gemeente Amsterdam er van uit dat er circa 2000 risicjongeren in de stad Amsterdam waren waarvan 75 procent moest worden opgespoord, 1.500 jongeren, en de helft moest instromen in een bijzonder traject, 1.000 jongeren. (*EyeCatchers*, jaargang 3, nr.6)

BTR IN CIJFERS: 2003-2004

Uit de nu beschikbare gegevens blijkt dat het ambitieniveau (duizend jongeren) ruimschoots overschreden is. Er zijn 2.256 jongeren bereikt; zij zijn in 2.437 trajecten ingestroomd. Het merendeel van hen is tussen de 16 en 20 jaar, thuiswonend en laag opgeleid. Marokkaanse jongeren zijn oververtegenwoordigd, meisjes vormen – met een derde – een minderheid. Over het bereik van de doelgroep kunnen alle betrokken instanties met recht tevreden zijn. De uitval tijdens de trajecten is tot nu toe beperkt tot acht procent; dit wijst erop dat de meeste jongeren de trajecten met succes zullen voltooien. (*Evaluatie Catch*, *EyeCatchers*, jaargang 3, nr. 1 mei 2005)

BIJLAGE 3: COMPETENTIEPROFIEL JONGERENWERKER SJA

Indeling in 4 competentieclusters met per cluster de geldende kerncompetenties.

OMGEVINGSGERICHT: ORIËNTEREN EN CONTACTLEGGEN

- Heeft en ontwikkelt kennis m.b.t relevante context op sociaal en politiek gebied
- Signaleert jongerencultuur en jongerentrends
- Legt contact met relevante doelgroepen
- Gaat een bij de functie passende relatie aan met jongeren
- Heeft en onderhoud een relevant netwerk
- Profileert de unit/SJA in de werkomgeving

ORGANISATIEGERICHT: BEDRIJFS EN ORGANISATIE GERICHTE COMPETENTIES

- Levert een bijdrage aan visie, missie, beleid, regels en afspraken van SJA en de betreffende unit
- Heeft gevoel voor verhoudingen
- Werkt op opbouwende wijze samen
- Levert een bijdrage aan de identiteit van SJA en de unit
- Kijkt en analyseert zonodig vanuit een functie overstijgend kader
- Is ondernemend

TAAKGERICHT – PROGRAMMEREN EN ORGANISEREN; BEGELEIDEN EN LEIDINGGEVEN

- Werkt systematisch en planmatig
- Werkt deskundig, volgens de normen van het vakgebied
- Kan conflicten hanteren
- Is klantgericht zowel intern als extern
- Stuurt, leidt, begeleidt, coacht en/of motiveert effectief
- Werkt zelfstandig

PERSOONSGERICHT – PERSOONLIJKE EN BEROEPS ONTWIKKELING

- Is betrouwbaar en integer
- Is communicatief en interactief
- Is enthousiast en inspirerend
- Is authentiek
- Reflecteert op eigen handelen
- Onderkent en realiseert mogelijkheden voor persoonlijke groei

BIJLAGE 4: WERKWIJZER ALL STARS PROFESSIONALS

DE ALL STARS PROFESSIONALS EN MEDEPRODUCENTEN BEWERKSTELLIGEN EMPOWERMENT DOOR

- Jongeren positief te benaderen;
- Jongeren te enthousiasmeren;
- Talent van jongeren te stimuleren en te ondersteunen;
- Jongeren meerdere kansen te bieden. Falen bestaat niet;
- Jongeren te waarderen voor hetgeen ze doen;
- Duidelijke regels te stellen;
- Jongeren de vrijheid te geven datgene te doen wat zij zelf graag willen.

ORGANISATORISCHE AANDACHTSPUNTEN

- Onderhoud goed contact met de artiesten door hen tijdig (terug) te bellen;
- Stel voor de eindshow een draaiboek op, dan weet iedere artiest waar hij aan toe is;
- Zorg met voldoende promotie voor voldoende en betrokken publiek;
- Zorg voor goed geluid. Goed geluid maakt of breekt mede het succes van een optreden;
- Zorg voor voldoende, zo mogelijk draadloze, microfoons;
- Zorg voor een goede projectadministratie;
- De werving van medeproducenten onder de artiesten verdient meer aandacht;
- Licht de educatieve kant van All Stars uit;
- Geef tijdens de outreach goede voorlichting over het doel en niet het middel van All Stars;
- Wees streng en consequent in het hanteren van door de organisatie opgestelde regels;
- Zorg voor een gevarieerd en zo professioneel mogelijke workshopaanbod; eventueel in overleg met de jongeren;
- Gebruik de vrijwillige inzet van externe docenten voor het geven van de workshops;
- Organiseer na elke cyclus een evaluatiemoment met artiesten en samenwerkingspartners.

INHOUDELIJK

- Stel doel boven middel;
- Voorkom valse verwachtingen; All Stars is geen commerciële talentenshow;
- Bewaak de professionaliteit: Het is belangrijk is dat de jongeren het gevoel hebben dat ze te maken hebben met een organisatie die op een professionele manier met hen omgaat. Wederzijds respect bepaalt de geloofwaardigheid. Des te meer omdat het project een dergelijke professionele houding van haar deelnemers verlangt. Praktische zaken als contact onderhouden met de artiesten, op tijd bellen en volledig informeren zijn van groot belang in de omgang met de jongeren. *(All Stars Manual)*

